

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050, — nočna 2996, 2994 in 2050

SCLOVENECEC

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7365,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Hitlerjeva zmaga

Če razumemo pod diplomatom državnik, ki zna od svojega nasprotnika izvajati koncesijo po finih ovinkih, ne da bi zadel njegovo občutljivost, pa naj bo ta splošno človeška ali lastna določeni kulturi, potem lahko trdimo, da niso Nemci dobri diplomati. Nemška diplomacija prerada bije s pestjo po mizi. Takšna je bila pred vojno pod Viljemom, takšna je danes, ko se še ne more ločiti od Viljemovega duha in se smatra še vedno za predstavnik naroda, ki ima neko izredno poslanstvo na tem svetu. Se koncilijalni Stresemann je v Ženevi med jezično bitko z Zaleskim o manjšinskem vprašanju udaril po mizi; leta 1922. so Nemci v Rapallu pokazali zavezništvo, da bi nanje pritiskali, pest z razglasitvijo pogodbe z boljševiki; marca lanskega leta sta Curtius in Schober presenetila vso Evropo z načrtom o carinski zvezi z Nemčijo in danes stojimo pred svečano izjavo nemškega kanclerja, da ne bo Nemčija več plačevala vojne odškodnine.

Povojna Evropa, ki se ne more umiriti in ki ji je gospodarska kriza zrahljala živce, je preobčutljiva, da bi z lahkoto prenesla takšne sunke. Nemci računajo z njeno šibkostjo, lahko rečeno, z njeno onemoglostjo in pa s splošno moralno, socialno in gospodarsko zmedo po vsem svetu in smatrajo, da so takšni trenutki najbolj primerni za krepke diplomatske sunke, misleč, da se nikdo ne bo upal odločno reagirati na udarec. Evropa je utrjena in ljudem prav nič ne prija živketanje s sabljo, na Poincaréjev pohod v Porurje ne moremo misliti in tudi v poklic rezervistov v Belgiji, o katerem piše nemški tisk, bo gotovo zgolj obrambnega značaja pred morebitnimi Hitlerjevimi preneženji; vendar je gotovo, da takšno sistematično draženje evropske javnosti ne more koristiti miru.

Brüningova gesta izdaja Hitlerja, ki stoji v ozračju etofotostih jeklenih delad in oboroženih buršov. Danes je že postransko vprašanje, ali je Brüning s svojo potezo hotel razorožiti Hitlerja, ali pa je morda postopal na njegov pritisk. Inozemstvo stoji že pred dovršenim dejstvom: Dr. Brüning je govoril kakor bi govoril Hitler, ako bi bil na vladi. Hitlerjeve besede v ustih predstavnika najbolj umernje stranke, ki igra po vojni v Nemčiji vodilno vlogo, so še težje. Prav radi verjamejo poročila baselskih izvedencev, da Nemčija danes ne more plačevati vojne odškodnine radi gospodarske krize, tudi ne izključujemo možnosti, da ne bi Nemčija tega zmogla tudi v bodoče, čeprav njen današnji gospodarski razvoj tega ne kaže, toda že danes pred vsem svetom brezobzirno napovedati: »plačevali ne bomo več, se pravi, »plačevali ne bomo ne morda radi tega, ker ne moremo, temveč ker nečemo.« V tem leži vsa teža prve Brüningove izjave, ki jo je pozneje nekoliko omilil s silno elastično pripombo, češ, da Nemčija ne bo plačevala, ako se svetovni gospodarski položaj ne izboljša. Nemčija je s tem raztrgala ne samo versajsko mirovno pogodbo, o kateri trdi, da jo je podpisala prisiljeno, temveč tudi poznejše prave volje dogovore, kakor so Dawesov in sedanji Youngov načrt, ki je bil sklenjen v Haagu.

Nikdo ne more Nemcem zametiti, da si skušajo olajšati breme vojne odškodnine ali se ga kratkoma otresti, toda pot, ki jo pri tem ubirajo, je zgrešena. Kakor zasebne, tako se tudi mednarodne pogodbe lahko revidirajo samo sporazumno med obema pogodbenikoma. Zato je bila tudi sklicana konferenca v Lausanne, da se prizadeje države domenijsko z Nemčijo glede reparacij; nemški upniki so bili tudi že pripravljeni na kompromis, to je zaenkrat na moratorij. Medtem pa so Nemci, ki so dobro vedeli za pripravljenost nekdanjih zaveznikov na popuščanje, dvignili glave, češ mi sploh ne bomo plačevali, in s tem že raztrgali Youngov načrt, ki so ga podpisali kot svobodni narod.

Tu se nam vsiljuje vprašanje, ali ne bodo Nemci isto storili tudi z drugimi določbami mirovnih pogodb? Locarno so tudi podpisali in si želi v čast, da so mogli to storiti ne kot premaganci temveč kot enakopravna država, danes pa vam ves nemški tisk ne glede na njegovo politično pripadnost javno trdi, da ne bo Nemčija nikdar priznala poljke meje, in se razburja radi zblizanja med Rusijo in Poljsko. Katera mednarodna pogodba bo potem Nemcem še sveta? Na kakšno podlago naj se postavijo mednarodni odnosi, ne samo politični, ako se pogodbe tako lahko trgajo? Takšna politika škoduje očividno tudi gospodarskemu kreditu Nemčije.

Za slovanske obmeje države je bila Brüningova izjava gotovo resen opomin, naj se nikar ne vdajajo iluzijam glede bodočih namenov Nemčije. Brüning je tudi s svojo nepričakovano gesto popolnoma izpodkopal temelje Briandove politike in zrušil, kar sta Stresemann in Briand tako potrdljivo gradila leta in leta.

Ako pogledamo na vprašanje reparacij, kakor ga je sedaj postavil Brüning, in na bližnjo reparacijsko konferenco v Lausanne z našega ožjega vidika, je jasno, da se mi ne moremo odpovedati reparacijam. Preveliko odgovornost bi si nadel pred narodom tisti, ki bi se upal to storiti. Vsak naš človek od pripravega kmeta do najvišjega uradnika je občutil na svojih ramenih Hooverjev moratorij, ki je našim financam ugrabil 800 milijonov dinarjev. Tudi mi smo pripravljeni na žrtve, ako so potrebne za pomirjenje in gospodarsko obnovo Evrope. Toda te žrtve je treba pravilno, to je sorazmerno razdeliti. Zakaj bi tudi Nemci, katerih zemlja ni poznala strahovitega vojnega razdeljanja, katerih industrija je najpopolnejše opremljena, katerih trgovinska bilanca je močno aktivna, katerih življenjski standard je neprijemljivo višji kakor pri vsakem izmed srednjeevropskih, ako ne evropskih narodov, ne vzeli nekaj žrtev nase? Kako naj naša država naloži za vso

Francija in Nemčija zbirata sile

Obe vladi se trudita, da gresta čim jači pred mednarodne konference

Reševanje francoske vladne krize

Pariz, 12. jan. tg. Francoski kabinet je danes opoldne v nujno sklicani seji stavil na razpolago vse ministrske portfelje. Laval je dobil naročilo, da se pogaja o takojšnji prenosni, ali pa novi sestavi vlade. Predvsem se je Laval dopoldne odpeljal k Briandu, da bi se z njim natančneje dogovoril. Okoli 11 dopoldne je Laval izjavil, da se je z Briandom v vseh stvareh strinjal, nakar se je odpeljal v Elizej, da poroča predsedniku republike. Okoli 11.30 se je sestal ministrski svet. Kakor se uradno poroča, je ministrski predsednik poročal o trenutnem položaju in naglašal, da hoče neposredno pred velikimi mednarodnimi konferencami skleniti vse vladne stranke, da bi se vodila skupna politika. Ministrski svet je soglasno odobril izjavo ministrskega predsednika in mu pustil popolno svobodo delovanja. Vsi ministri in vsi državni podtajniki so mu dali svoje portfelje na razpolago.

Koncentracija nemških strank za volitev predsedniku

Berlin, 12. jan. tg. Ker se hoče nemška država vlada pred konferencami v Lausanne in Ženevi izogniti doma velikim parlamentarnim debatam o zunanjih politikah, je bil danes v odboru najstarejših poslancev odklonjen predlog komunistov za sklicanje nemškega državnega zbora. Kljub temu je sklicanje državnega zbora potrebno radi volitve državnega predsednika, ki se ima sedaj izvršiti z ljudskim glasovanjem. Državni zbor pa mora določiti termin za volitve. Računa se s tem, da bodo volitve na kako nedeljo meseca februarja, morda 21. ali 28. februarja. Hugenberg je danes poslal državnemu kanclerju dr. Brüningu odklonilen odgovor nemških nacionalistov, da bi se poslovna doba Hindenburga podaljšala v državnem zboru. Vlada je sedaj zagotovljena, da bodo

vse stranke razen komunistov podpirale izvolitev Hindenburga tako, da bo potrebna samo ena volitev.

Francija in Anglija še vedno neednini

Pariz, 12. jan. tg. »Matin« smatra, da se je sir Leith-Ross zato odpeljal nazaj v London, ker je smatral, da so njegove instrukcije zastarele sprčo novega sunka nemškega kanclerja dr. Brüninga. »Matin« izjavlja, da so ostale konference sira Leith-Rossa v Parizu brez uspeha. Anglija nastopa še vedno za anuliranje dolgov in reparacij in zahteva petletni moratorij za Nemčijo, dočim dovoljuje Francija kvečjemu 2 letni moratorij. Z ozirom na te difference napoveduje »Figaro«, da bo prišlo zopet do osebnega sestanka med Lavalom in MacDonal-dom, morda že koncem tekočega tedna.

Reparacijska banka odklonila podaljšanje nemških kreditov

Basel, 12. jan. AA. Upravni svet banke za mednarodna plačila je na formalno zahtevo guvernerja francoske narodne banke odklonil prošnjo nemške narodne banke, naj bi ji bil podaljšan kredit, ki ga uživa za brezpogojne reparacijske dajatve Nemčije. Sklep upravnega odbora je bil soglasen, čeprav je pred sejo dr. Luther zatrjeval, da bi utegnili odtegnitev tega kredita ogroziti nemško valuto.

Berlin, 12. jan. AA. Nemško časopisje ponatiskuje inozemske komentarje o Brüningovih izjavah Wolffovi agenciji in posebno ostro zavrača napovedi francoskega časopisja o gospodarskih sankcijah, če Nemčija odpove nadaljnje reparacije. Pri tej priliki protestirajo listi tudi proti odpovedi reeskontnega kredita v znesku 100 milijonov dolarjev, ki ga je doslej imela nemška narodna banka pri baselski banki za mednarodna plačila.

Bethlen pri Mussoliniju

Italijanski sunek proti Mali antanti

Belgrad, 12. jan. I. Semkaj so prispele vesti, da je grof Bethlen odpotoval preko naše države v Italijo, kjer se sestane s predsednikom Mussolinijem. Ker ta obisk prihaja takoj za obiskom romunskega ministra Argetoianu, dobiva v sedanjem trenutku prav poseben značaj. V ospredju srednjeevropske politike sta dve vprašanji: ustvaritev gospodarskega bloka in preokret v stališču napram Sovjetski Rusiji. Italija se trudi, da bi na vsak način preprečila napovedani podonavski gospodarski blok ter je brez dvoma v tem smislu vplivala na romunskega ministra in bo ves svoj pritisk izvajala gotovo tudi na grofa Bethlena, ki je že star popotni romar v italijanski zunanji politiki. Vzporedno pa bi italijanska diplomacija

rada videla, da pride do sporazuma z Romunijo. Argetoianu je našel novo vzpodbudo v tem pravcu. Ni neverjetno, da bi se tudi grof Bethlen ne pridružil isti politiki. Doznavajo se v diplomatskih krogih, da gotovo vesleje, kakor n. pr. Italija in Nemčija, na vse načine delajo v tem smislu, da bi razdvojila države male antante, tako v vprašanju podonavske gospodarske politike kakor tudi v vprašanju vpostavitve normalnih razmer s Sovjetsko Rusijo. Z razdvojitvijo male antante bi po njihovem računu oslabil tudi položaj Francije pri bodočih velikih dveh konferencah o reparacijah in razorožitvi. Vse kaže, da je grof Bethlen v tem pogledu velik sodrudek Italije.

Prijateljska pogodba med Albanijo in Bolgarijo

Sofija, 11. jan. Dne 5. januarja je prišla v Sofijo albanska delegacija, ki je imenovana za prihodnjo balkansko konferenco in kateri načeluje Ahmed bej Konica, bivši albanski minister za zunanje zadeve. Dne 9. januarja je mešana komisija zaključila svoje delo ter je bil prijateljski dogovor med obema državama podpisan; s strani albanske delegacije so podpisali pogodbo Ahmed bej Konica, Fuad Aslani in Skender Konica; od bolgarske delegacije pa Janko Sakasov, A. Tošev in prof. Genov.

Pogodba določa pravice narodnih manjšin, Albancev v Bolgariji in Bolgarov v Albaniji, ki so jim garantirane v smislu mirovnih pogodb. Manjšinam se garantira svobodno ustanavljanje šol in cerkva tam, kjer so v premoči z domačim prebivalstvom, drugod se jim pa otvorijo prosvetni tečaji. Širjenje prosvete in literature je svobodno. Za balkanski pakt se predlaga prijateljstvo, arbitraža in nenapadanje. Trgovski stiki med obema državama naj se poglobijo, kakor se že vodijo delj časa pregovori v tem smislu. Sploh se je v vseh vprašanjih doseglo

Dunajska vremenska napoved: Nobene bistvene spremembe vremena.
Zagrebska vremenska napoved: Oblačno in toplo. Topli južni vetrovi bodo postali močnejši. Slabo deževje se predvideva.

popolno soglasje, kar dokazuje tudi brzobjavno imenovanje člana albanske komisije Fuad Aslani za upravitelja albanskega poslanstva v Sofiji. Dosedanja albanski poslanik Leskoviku odide v Angoro.

Razvidno je, da je vlada narodnega bloka v Bolgariji začela politično akcijo, ki ima za cilj, stopiti iz politične izoliranosti ter si iskati zaveznikov za okrepitev svojih političnih in gospodarskih ciljev.

Druga seja senata

Overooljenje mandatov

Belgrad, 12. jan. I. Senat je imel danes svojo sejo, na kateri je izvolil verifikacijski odbor. Seja je bila otvorena ob 10 dopoldne od starostnega predsednika Ivana Hribarja. Zapisnik prve seje je bil soglasno sprejet, nakar je skupščina senatorjev pisмено predložila listo članov za verifikacijski odbor. Predsednik je predložil, naj se lista zato, ker je edina, sprejme z aklamacijo, s čemer pa ni soglašal senator Čerović, ki je mnenja, da naj se ne avaja glasovanje z aklamacijo, ampak da naj senatorji glasujejo posamezno in imenom. Ta predlog pa ni bil sprejet, ker se je smatralo, da je parlamentarno obeležje tako, da se o enotnih listah glasuje samo z aklamacijo. Predložena lista senatorjev je bila nato sprejeta. Člani so sledeči: Kosta Timotijević, Marko Radulović, Osman Vidović, Taka Popović, dr. Velimir Mažuranič, dr. Josip Šilović, Dimitrije Ilić, Desnica, dr. Franjo Novak, Milutin Petrović in Jovan Altiparmaković.

Predsednik Hribar je predlagal, naj se še prečita lista vseh senatorjev, toda dr. Stanko Šverljuga je stavil protipredlog. O protipredlogu so senatorji glasovali ter ga sprejeli, tako da imena senatorjev niso bila prečitana. Predsednik Hribar je nato poslal izrazne sožalja prvega jugoslovanskega senata ob kritiki bridke izgube narodnega delavca dr. Jos. Stojanovića, nakar je proglasil konzultiranje verifikacijskega odbora, v katerem je bilo predsedniško

Nadškof Kordač - osemdesetletnik

Praga, 12. jan. Včeraj je praznoval nadškof dr. Frančišek Kordač svoj 80. rojstni dan. Odkar je odločil mesto praškega nadškofa, biva jubilar v Břežanah. Vsi katoliški listi prinašajo iskave ocene o slavljencevem delovanju za procvit katolištva na Češkoslovaškem. Njegovi pastirski listi so bili odločilni za usmerjenje socialnega katoliškega gibanja. Nastopal je proti verskemu indiferentizmu liberalizma, proti materialističnemu monizmu kakor tudi proti človečanskim teзам profesorja Masaryka. Bil je izvrsten pridigar, a obenem voditelj katoliške mladine. Skrbel je za duhovniški naraščaj in zgradil moderno semenišče. Veliko pozornost so vzbudili njegovi pastirski listi glede socialnega vprašanja. V zadnjem času je nadškof Kordač zopet obolev, vendar se mu je zdravje že toliko popravilo, da lahko še vedno mnogo piše. Neki publicist zaključuje svoj članek o nadškofu Kordaču tako-le: »Njegova osebnost kaže poteze demokracije, človeške strpnosti, asketičnega življenja in globoke življenjske modrosti. Po prevratu je umrla olomuški nadškof Stojan predstavljaj srce češkoslovaškega katolištva, nadškof Kordač pa njega možgane.«

Budimpešta, 12. januarja. Z. Madjarsko-češkoslovaška pogajanja, ki so bila v preteklem mesecu prekinjena v Parizu, se bodo nadaljevala 16. t. m. v Ženevi.

Budimpešta, 12. jan. Z. Madjarski parlament se bo sestal k rednemu zasedanju 14. t. m.

mesto poverjeno bivšemu banu savske banovine dr. Šiloviću. S tem je skupščinski predsednik Ivana Hribarja končano ter preide predsedstvo senata do definitivne izvolitve predsednika na predjednika verifikacijskega odbora.

Takoj po zaključeni seji se je sestal verifikacijski odbor, ki je imel lahko delo, ker ni obstojala nobena pritožba proti senatorjem. Vsi mandati so bili torej potrjeni.

Popoldne ob 4 se je seja nadaljevala. Verifikacijski odbor je podal svoje poročilo, ki je bilo brez vsake debate sprejeto.

Nato so senatorji prisegli po predpisih ustavnega zakona. Prihodnja seja bo sklicana pisnimim ootom.

Protifašisti delajo Italiji preglavice

Rim, 12. jan. Z. »Giornale d'Italia« v svojem uvodnem članku ostro napada antifašistične emigrante in jih obtožuje, da so vsepovsod razvili teroristično akcijo, ter zahteva od Amerike, Švedske in Francije, da napravi konec tej akciji ter da izžene antifašistične emigrante. Isti list navaja, da je bilo v zadnjih dveh mesecih v Združenih državah izvršenih 25 atentatov na italijanske konzule.

Albert Veliki proglazen svetnikom

V nedeljo, 10. t. m. je »Osservatore Romano« prineslo zelo obširno papežovo bulo, s katero svetli oče proglasi Alberta Velikega za svetnika in cerkvenega učenika katoliške cerkve. Bulo je podpisal papež Pij XI. in kancler rimske cerkve, kardinal Frühwirth ter prefekt kongregacije svetih obredov, kardinal Laurenti.

Bula je zelo obširna in obsega 6 velikih stolpcev formata Osservatore. Zelo toplo podaja uvodno življenje svetnika od njegovega rojstva v škofiji Augsburgski, vstopa v dominikanski red, dalje, ko je postal provincial nemške province, podrobno opisuje njegove odlične cerkvene in učenjske nastope v domovini, v Parizu in Italiji, udeležbo na II. Lyonskem koncilu in povratek v Köln. Njegova velika dušnopastirska verna najde posebno odzive v njegovi izredni učenosti, s katero je slovel daleč preko nemških mej. Njegova izobrazba je bila vsestranska in že Pij II. je rekel o njem, da je doma na vseh znanstvenih področjih. Zato je bil že zgodaj odlikovan s pomembnim naslovom Doctor universalis.

Posebna Albertova zaslug je, da je dejanski oče skolastike, v katere filozofski sestav je mojstrsko uvedel Aristotela. V filozofiji in teologiji ga je dosegel edinele njegov učenec sv. Tomaž Akvinski. Albert je ustanovitelj skolastične teologije, katere metodika je še danes norma za teološko naobrazbo duhovništva. Posebno pomembni so Albertovi spisi o presv. Eucharistiji, njegove ekzegeze, mariološka in mistična dela. Z Leonom XIII. je treba priznati, da Albertov nauk, ki je vzgojil sv. Tomaža Akvinskega, ne more zastarati, čeprav posamezne znanosti kažejo dnevno lepe napredke.

Toliko o življenju in časti sv. Alberta, ki je 15. novembra 1280 bil poklican v večno življenje. Njegove velike čednosti so takoj spočele v vernem ljudstvu vzbujale veliko zaupanje. Tako je že papež Inocenc VIII. dovolil dominikancem, da so obhajali njegov spomin v Kölnu in Regensburgu. Klemen X. je dovolil dominikancem moliti officium njemu na čast. Pij IX. pa je raztegnil cerkveno obhajanje njegovega spomina na vso kölnsko nadškofijo.

Večkrat so njegovi častilci v zgodovini poskušali sprožiti v Vatikanu svetniški proces. V zadnjih letih pa so se za njegovo kanonizacijo posebno živo potegovali razne univerze, kar ima poseben pomen tudi v tem, ker je Albert Veliki mož miru, ki je zidal sveje veliko življenjsko delo na osnovah pravičnosti in ljubezni. Albert Veliki je na poseben način združeval v sebi božjo in človeško znanost ter s tem pokazal, da je v krščanskem življenju ne le utelešena najbolj resnična človeška in nadnaravna dovršenost, ampak da je edino le v krščanstvu tako popolno življenje mogoče oblikovati.

Kanonizacijski proces za svetniško proglašenje je izvedla kongregacija svetih obredov. Poročilo je podal na odlični seji 15. decembra kardinal E. S. J. Soglasno so se kardinali in prelati odločili, da zaprosijo sv. očeta, da proglasi Alberta Velikega za svetnika. Promotor fidei je sv. očetu poročal o poteku seje in izjavil prošnjo, da bi se vsako leto 15. novembra obhajal njegov spomin in da se mu dodeli naslov cerkvenega učenika. Papež pravi na tem mestu:

Bogu hvala, da je bilo naš skromni osebi dopuščeno, da dovrši poveljanie Alberta Velikega pred vojskovo Cerkvijo, ki se je trudil ne le za sebe, temveč za vse iskalce resnice. Naj Albert nam vsem pomaga, da bodo vsi duhovni sledili v pokorščini Zveličarju.

Konferenca o oznamenovanju hmelja

Belgrad, 12. jan. I. V trgovinskem ministarstvu je bila danes konferenca o hmelju, katere so se udeležili iz Slovenije dr. Mohorič, glavni tajnik Zbornice Prekoršek, inž. Dolinar in Senica. Konferenca je imela nalogo podati predloge za izboljšanje kvalitete produkcije našega hmelja, nadalje, da uvede enotno signiranje našega hmelja. Večina slovenskih delegatov je zahtevala, da se izdela nov pravilnik o oznamenovanju. Obširna debata je bila zaključena s tem, da bo v kratkem izdalen nov pravilnik o oznamenovanju hmelja in zakon o izvozu hmelja, o katerem bodo zainteresirani še razpravljali.

Policija proti previsokim cenam v gostilnah

Ljubljana, 12. januarja.

Ljubljanska policija nam je dala naslednjo informacijo:

Banska uprava je dala nalog mestnemu načelniku in upravi policije, naj se intenzivno bavi s pobijanjem druzine na trgu, pa tudi v gostilnah, kavarah, po vinotocih in obratih z življenjskimi potrebščinami, med katere spada tudi manufakture. V Ljubljani je življenje absolutno mnogo predrago in niso prodajne cene v nobenem sorazmerju z nabavnimi cenami sirov in izredno nizkimi cenami živini. Posrečilo se je, da so se cene mesa na trgu znižale na ono višino, ki kolikor toliko še odgovarja pravičnemu dobičku, predpisanim v zakonu za pobijanje druzine. Ni bilo pa tako s cenami v velikem številu gostin in podobnih obratih. Ugotovilo se je, da so sedaj nekateri prodajali po istih cenah kakor pred enim ali dvema letoma. Tako smo ugotovili, da je cena svinjskih pečenih še vedno 10 do 12 dinarjev, medtem ko stane kilogram svinjskega mesa na trgu komaj toliko, dočim je bila svinjska pečenka prav po isti ceni še tedaj, ko so bile cene mesa na trgu saj 100% višje. Oblasti tega na noben način ne morejo dovoliti in zato je policijska uprava stopila v stik z Gostilničarsko zadrugo, ki je sklicala meseca decembra sestanek ljubljanskih gostilničarjev. Zadruga je na svoje člane razposlala okrožnice, da morajo gostilničarji znižati cene jedilom in pijačam saj za 20%, tako da bi opoldanska hrana, obstoječa iz juhe, mesa, dveh prikuh in kosčka kruha veljala 6 Din, v boljših obratih 8 Din, v restavracijah II. vrste 10 Din, in v prvovrstnih restavracijah 12—15 Din. Vinske kvalitete pa morajo biti gostom na razpolago že od 8 Din naprej za liter. Omenjeni seji je prisostvovali okoli 30 gostilničarjev in gostilničark, ki so pristali na to in se s tem strinjali. Mnogo drugih gostilničarjev pa se ni zmenila za to in zato je policija izvršila revizijo že mnogih lokalov, ki niso hoteli znižati cen, medtem ko je danes govedina na trgu že po 6 Din kilogram. Dvannajst gostilničarjev je policija do sedaj že ovadila, revizija pa se še vrši dalje. Policija poziva gostilničarje, naj sami prostovoljno znižajo cene na primerno višino, sicer bodo k temu prisiljeni!

Mandžurska konferenca

Japonska se hoče držati svojih mednarodnih obveznosti — Japonsko vojaštvo pa je zasedlo Harbin

London, 12. jan. Washingtonska vlada je sprejela iz Tokia odgovor na svojo noto, v kateri je opozorila japonsko vlado, da Unija kot sopolpisnica tako zvanega pakta devetih velesil ne bo mogla trpeti, da bi se z novim stanjem v Mandžuriji kršila suvereniteta Japonske in pa takozvana politika odprtih vrat, ki vsem velesilam na kitajskem teritoriju daje enako pravico do gospodarskega, oziroma trgovinskega razmaha.

Odgovor japonske vlade je skrajno koncilanten in pomeni popolno zadoščenje za Washington. Japonska namreč izjavlja, da kot sopolpisnica pakta devetih velesil nikoli ni imela in nima namena, da bi kršila suvereniteto Kitaja ali pa ustvarjala stanje, ki bi pomenilo kršitev politike odprtih vrat. Tudi ne misli Japonska kršiti Kelloggovega pakta, niti ne namerava sklepati s Kitajsko kakršnekoli nove pogodbe, tičeče se Mandžurije.

Razume se, da so Washingtonski krogi odgovor japonske vlade sprejeli zelo povoljno, da bi ni znano, kaj misli Amerika na zahtev japonske vlade oficijelno odgovoriti. Ni pa skoro nobenega dvoma, da bo odgovor Unije tak, da se bo moglo smatrati, da je diplomatski konflikt med Unijo in Japonom radi Mandžurije vsaj zaenkrat likvidiran.

Pri tej priliki zatrjuje največji tokijski dnevnik »Niči Niči«, da ima Japonska izključno ta namen, da vpostavi v Mandžuriji mir in red, ker je to spriči popolne anarhije v Kitaju nujno potrebno in v interesu vseh velesil, ne izjemni Amerike. Interesi ameriške trgovine bodo zaščiteni le, če se

japonska intervencija posreči in če bo Mandžurija dobila upravo, ki je potrebna za procvit dežele.

Kakor znano, se angleški zunanji urad ni pridružil ameriški demarši, kar japonski listi z velikim zadoščenjem konstatirajo. Anglija je samo po svojem ministru za zunanje zadeve Simonu prosila japonskega poslanika v Londonu, naj izjavi, kaj misli Japonska glede politike odprtih vrat v Mandžuriji. Japonski poslanik je seveda odgovoril, da se Japonska strogo drži in misli tudi v bodoče strogo držati obvez, ki jih je sprejela s podpisom tako zване pogodbe devetih velesil.

Kar se tiče pacifikacije Mandžurije, pa se položaj čedalje bolj zapleta. Akcija tako zvanih kitajskih »proparskih čete« se menda res zelo razvija tako v južni kakor v severni Mandžuriji. Tako n. pr. je več tisoč obojenih Kitajcev napadlo 10. t. m. cel japonski polk, ki se je nahajal na poti v Činčev. Razvila se je praska, v kateri je bilo ubitih 5 japonskih častnikov in 15 vojakov, 20 pa težko ranjenih. Iz Mukdena so nato odšla v Činčev japonska ojačenja, predvsem pa aeroplani, ki so Kitajcem razpršili. Kitajski prostovoljci so nadalje napadli japonsko garnizijo v Sinojotunu, tako da je bilo veliko Japoncev ubitih, ostali pa so se morali iz mesta umakniti, dokler niso prišla ojačenja. V borbi s kitajskimi prostovoljci pa Japonci napredujejo in so zasedli sedaj mesto Činsi, ki leži čisto na jugu Mandžurije.

Japonsko armadno poveljstvo je sklenilo, da zasede čisto vse kraje v Mandžuriji in upa, da bo v treh mesecih deželo popolnoma očistilo »propar-

jev«. Iz Mukdena je odšlo 13 vlakov, polnih letal in vojaštva, ki se bo razšlo na vse strani, da iztrebi prostovoljske čete.

Ta akcija pa utegne postati nevarna, in sicer zato, ker je začelo japonsko armadno poveljstvo čistiti tudi severno Mandžurijo, ki jo smatra Rusija za svojo interesno sfero. Tako se izve, da so Japonci 9. t. m. odpisali iz Kirina več kompanij v mesto Harbin, kjer so se bili nedavno spoprijeli oni bivajoči ruski belogardisti s kitajsko policijo. Moskovski listi trdijo, da so tisti spopad provocirali Japonci sami, da dobijo priliko, da Harbin zasedejo. Tako preti sedaj po likvidaciji konflikta z Ameriško Unijo drug konflikt s Sovjetsko unijo.

Na energičnost japonske akcije vpliva predvsem okolnost, da je v Nankingu, kjer se je ustanovila nova vlada, vse narobe. Proti novi vladi so se namreč uprli bivši predsednik Čangkaifek in general Vančinev in Huhanmin. Govori se, da je nova vlada zaradi tega demisionirala ali pa da v kratkem misli demisionirati, ako bi se ji ne posrečilo združiti političnih sil Kitaja v eno fronto. V Nankingu zopet demonstrirajo študenti, o katerih nihče ne ve, kaj prav za prav hočejo. Govori se, da se bo Čangkaifek zopet povrnil na vlado.

Omembe vredna je tudi vesi, ki pravi, da bo ameriški državni tajnik za zunanje zadeve Stimson velesilam predlagal, naj se skliče posebna konferenca, ki se bo bavila z mandžurskim vprašanjem. Na to konferenco bo povabljeni seveda tudi Rusija, ki je sopolpisnica pakta devetih velesil.

Francoska vlada odstopila

Pariz, 12. jan. tg. Ministrski predsednik Laval je zvečer odšel v Elizej, da poda predsedniku republike demisijsko celokupno vlado. Pogajanja z radikalnimi socialisti so ostala negativna, Laval je ponudil Herriotu portfelj zunanjega ministrstva in več mest za njegove politične prijatelje. Herriot se je posvetoval s svojimi prijatelji in je potem Lava-lov ponudbo odklonil. — Pri zopetni otvoritvi

francoskega parlamenta je prišlo v Parizu do večjih demonstracij brezposelnih, ki so jih povzročili komunisti. V velikem krogu okoli parlamenta do Eifflovega stolpa je vse mesto sličilo velikemu vojaškemu taboru. Še v večernih urah so bili vsi mostovi zasedeni po vojaštvu. Aretiranih je bilo 600 oseb.

Federativna ustava za Indijo

London, 12. jan. Z »Times« poroča iz New Dehli, da je indijski podkralj konzultiral s predstavniki indijskih narodov, kakor tudi z nekaterimi politiki iz indijskih pokrajin, ki so pod britansko suvereniteto. Na sestanku so skušali najti način, da se onemogoči Gandhijev pokret ter da se požuri z federativno ustavo Indije. Priprave za izvršitev tega velikega dela so v glavnem sledeče:

1. določile se bodo tri komisije, ki jih bo imenovala konferenca okrogle mize v Londonu ter bodo imele nalogo, da izvršijo v Indiji anketo. Komisije bodo prišle z delom v februarju in se bodo vrnile koncem maja.
2. V juniju, juliju in avgustu bo izdalen v Londonu načrt nove federativne ustave za Indijo.
3. V decembru bo skupno zasedanje okrogle mize v Londonu. Na tem zasedanju bo odobren načrt ustave.
4. Nadalje bo meseca marca 1933 ta nova federalna ustava sankcionirana in stopila v veljavo.

London, 12. jan. Z. Iz Bombaya poročajo, da je po aretaciji Gandijeve soproge, ki so jo policijske oblasti prijele v Bardogli v pokrajini Surad, kjer je vršila propagando in pozivala kmete na nepokorščino, da naj ne plačujejo davkov, bilo aretiranih še nekaj drugih voditeljev in voditeljic. Tako je bila aretirana tudi hčerka predsednika vseindijskega kongresa Pathela v Amedabadu, kakor tudi znana indijska agitatorica Una Nehru. Indijska vlada hoče po aretaciji vseh voditeljev aretirati tudi žene, ki so stale na čelu Gandijevega pokreta. Bivši predsednik panindijskega kongresa Rerod je bil obsojen na šest mesecev zapora. Trdi se, da se bo tudi ostalim indijskim voditeljem, ki se nahajajo v zaporih, pričela razprava v najkrajšem času. »Daily News« javlja, da namerava indijska vlada Gandija izpustiti na svobodo, če da častno besedo, da ne bo sodeloval aktivno v protibritanskem pokretu. V tem slučaju bo Gandi interniran v nekem malem mestu v pokrajini Bombay.

Znižajte najemnine!

Zborovanje nameščenecv v Unionu

Ljubljana, 12. jan.

Vprašanje previsokih najemnin je za Ljubljano že več let eno najakutnejših življenjskih vprašanj, ki posega globoko v osrčje družine in rahlja njene temelje. To vprašanje je ostalo vse do zadnjega na mrtvi točki. Časopisi so pač že nekajkrat prinesli proteste iz vrst ogorčenih najemnikov, toda ti protesti so bili vedno zastoj. Čelo apel g. bana dr. Marušiča na hišne posestnike je naletel na gluha ušesa. Hišni posestniki so z obzadrževanja vredno živostjo vztrajali pri svojih zahtevah in šli malodane z ignoranco preko vseh aplov in protestov. Nekateri so — kakor v pesme — v zadnjem času na vse prilobže najemninno celo zvišali, kakor da hočejo s tem še bolj podkrepiti svoje nesocialno gledanje na mizerijo uradnika in delavca naših dni in kakor da hočejo s tem nerazumevanjem ustvariti gospodarski krizi soliden temelj za čim daljši obstoj.

Velika udeležba

Današnje zborovanje v veliki dvorani Uniona je pokazalo, kako so nastopili državni in privatni uslužbenci v obrambi skupnih interesov. Odbor akcije za znižanje najemnin tvorijo: za Združenje jugoslov. nar. železničarjev in brodarjev v Ljubljani Ivan Deržić, za NSZ g. Rudolf Juvan, za Društvo upokoencev in upokojenk Maks Lilleg, za zvezo Društva priv. uslužbencev Joško Zemljič, za Jugosl. učiteljsko združenje Ivan Dimnik, za Združenje pit. uslužbencev N. Sinkelj, za drž. upr. vsa. uradništvo Hinko Zajec, za Združenje učiteljskega meštarskih šol Janko Rupanik.

Predsednik g. Ivan Deržić je v imenu strokovnih organizacij v nabito polni dvorani otvoril zborovanje s pozdravi prisotnih zastopnikov oblasti ter izrekal željo, da bi ta skupni nastop olajšal življenje državnim in privatnim uslužbencem. Pozdravil je tudi zastopnike tiska s prošnjo, naj stojijo začetki akcije zvesto ob strani, ter predlagal, naj se pošlje udanostna brzojavka Nj. Vel. kralju in pozdravna brzojavka min. predsedniku Petru Živkoviču, soc. min. Ivanu Puclju, trg. min. dr. Albertu Kramerju in fin. min. dr. Miloradu Grgorjeviču.

Nato je izjavil med drugim sledeče: »Gospodarska kriza ni šla mimo naše države. Število brezposelnih raste, reducirajo se plače, cene živilišnih potrebščin so ostale skoraj neizpremenjene — neobhodno potrebno je torej tudi, da se znižajo najemnine stanovanj, za katere izdajajo nekateri več kot polovico svojih dohodkov. Naša dolžnost je, da podamo točno sliko našega družinskega življenja in povemo, kje nas boli. Naj se nam da ista pravica kot hišnim posestnikom! Na-

jemnina naj se zniža v pravičnem razmerju napram čistemu donosu. To naše stališče moramo poudarjati vsi najemniki enotno, pa bomo dosegli, kar hočemo. Pezo težkega gospodarskega položaja naj nosimo sorazmerno več.«

Predsednik je nato prečital brzojavko zagrebških najemnikov, ki so že pred dobrim mesecem organizirali skupno akcijo za znižanje najemnin. Zagrebčani pozdravljajo zborovalce in jim želijo uspeh.

Nato je predsednik Deržić podal besedo glavnemu referentu g. Rudolfu Juvanu, katerega temperamentna izvajanja so bila sprejeta z velikim odobravanjem in ki je v uvodu podal kratko statistiko, koliko je bilo razpoložljivih stanovanj in najemnikov, preden se je ukinila stanovanjska zaščita. Povedal je, da tako vojna kot povojna Ljubljana ni nudila onega števila stanovanj, ki bi ga potrebovala. Prebivalstvo je naraslo, dotok je prišel z dežele, kar so hišni posestniki izkoristili v svoj prid in pričeli navijati najemnine. Posledica previsokih najemnin je bila, da so nekateri zašli v barake in kleti, nastala je beda... Za najemnine smo izdajali pred vojno 20 odst. od svoje plače, l. 1929 pa že 22 do 50 odst. Ekstremna družina je bila s tem ogrožena, saj daje delavec skoraj polovico svojih dohodkov za stanovanje. Koliko so se strokovne organizacije trudile, da bi ostala stanovanjska zaščita! Stanovanjska zaščita je bila l. 1928 odpravljena in hišni posestniki so imeli tedaj proste roke. Najemnine so poskočile na zlato prilite. Vršile so se grde spekulacije. Posestnikom je bil vsak odgovor dober, da so vrgli stanovalec iz hiše in nato oddali stanovanje drugemu za večje najemnine. Poznam posestnika, ki v enem letu dobi toliko najemnine, kolikor ga je stala hiša.

G. referent je nato navedel slučaj revne šivilje, ki je vzela v najem majhno sobo v podstrežju. Ko je videla, da bi se dala soba preurediti tudi v kuhinjo, je vložila v to preureditve okoli 15.000 Din. Gospod zagledal hišni posestnik pa je potem ubogil šivilji najemnino zvisal z utemeljitvijo, da je zdaj soba mnogo več vredna. G. Govornik je ožigal se postopanje nekaterih hišnih posestnikov, ki se branijo strank z otroki.

»Če dobijo oni, ki imajo denar in hranilnici naloženo, 10 odst. obresti, nikakor ni prav, da bi se denar, v hišo naložen, obrestoval posestnikom po 30 odst. Ljubljanska občina bo v doglednem času znižala gostališino za 3 odst. Rndoveden sem, ali se bo našel kakšen hišni posestnik, ki bo tudi prostovoljno znižal najemnino? Z vzklikom: »Odrati se ne pustimo več!« je govornik končal svoj referat.

G. predsednik je podal nato besedo g. Jošku

Zemljiču, ki je zastopal Zvezo društev privatnih nameščenecv, in izjavil solidarnost s težnjo za znižanjem najemnin.

V imenu Jugosl. učiteljskega združenja je spregovoril g. Ivan Dimnik, ki je prav tako kakor njegovi predgovorniki zahteval maksimiranje cen stanovanj.

Za Društvo vpokoencev in vpokojenk je govoril g. Maks Lilleg, ki je poudarjal, da so prevlečke najemnine eden glavnih vzrokov gospodarske krize. »Vpokojenici plačujemo 70 do 75 odst. svojih prejemkov nenasitnemu gospodarju. Od česa naj potem živimo? Današnji shod je jasna priča, da sami ne moremo doprinositi vseh žrtev; žrve naj doprinese tudi kapital! Pravice do življenja si ne pustimo vzeti.«

Predsednik Deržić je nato prečital sledečo resolucijo:

Resolucija Najemnine naj se znižajo za 35 do 50 odst.

Zborovalci, zbrani na javnem shodu, sklicanem od strokovnih organizacij državnih in privatnih uslužbencev, upokoencev in delavstva ugotavljajo, da je življenjski obstanek vseh onih slojev naroda, ki živijo od dela svojih rok in duha, pri obstoju vseobčij gospodarski krizi najtežje prizadet po neprimerni visoki stanovanjskih najemninah. V času, ko so vsled svetovne gospodarske depresije padle cene vsem življenjskim potrebščinam ter se je kupna moč delovnih slojev vsled znižanja plač in med obično poslabšala in vsled uvedene štednje ter zmanjšanja produkcije v državnih in privatnih obratih in industriji povečala brezposelnost, predstavljajo vprašanje pravične ureditve stanovanjskih najemnin najnujnejšo in neodložljivo zahtevo.

Zborovalci ugotavljajo, da so sedanje stanovanjske najemnine v Ljubljani kakor tudi v ostalih mestih in krajih banovine brez dvoma previsoke in pretirane ter odzemaajo stanovanjskim najemnikom 50 do 75% njihovih skupnih prejemkov. Vsled tega so privatni in državni uslužbenci, upokojenici in delavci potisnjeni v največjo bedo, ker s preostankom nikakor ne morejo zmagovati neobhodnih izdatkov za golo življenje sebe in svojih družin.

Zborovalci se zahvaljujejo banu dr. Marušiču za njegovo inicijativo za znižanje stanovanjskih najemnin. Presjajo pa g. bana, da vztraja in stoji ob strani delovnim slojem našega naroda.

Hišni posestniki po svoji volji zahtevajo od svojih hiš čisti donos v veliko višji meri. Zato je brezpogojno potrebno, da se čisti donos od zgradb oziroma stanovanj postavi na pravilno in pravično bazo, ki naj bo v normalnem odnosu do obrestne mere hranilnih vlog.

Cene stanovanj v Ljubljani in ostali banovini naj se znižajo najmanj za 35 do 50%.

Spričo okolnosti, da hišni posestniki in stanodajalci tako v naši banovini kakor v ostalih pokrajinah naše države vzlic prizadevanju pristojnih oblasti ne kažejo potrebnega razumevanja za težke življenjske prilike najemnikov ter ni pričakovati, da bi sami prilagodili višino najemnin vladajočim neznosnim razmeram in kupni moči delovnih slojev, zborovalci pozivajo in prosijo vlado in nar. predstavnstvo, — da se zakonitim polom nemudoma zaščitijo življenje delovnih slojev ter uzakoni maksimiranje stanovanjskih najemnin.

Resolucija je bila od prisotnih zborovalcev z velikim navdušenjem soglasno sprejeta. Resolucija bo s posebno spomenico o današnjem shodu predložena vladi in narodni skupščini kakor tudi banu, ljubljanskemu županu itd. G. predsednik se je na to zahvalil prisotnim za številno udeležbo ter zaključil lepo uspešno zborovanje ob pol 8 zv.

Izvoz skozi Maribor

Belgrad, 12. januarja. AA. S postaj Maribor, St. Ij in Pesnica je bilo izvoženih v času od 12. sept. 1931 do 5. januarja 1932 v Avstrijo 252.894 kg sliv, 287.640 kg jabolk, 3828 kg hrusk in 3111 kg grozdja; v Češkoslovasko 50.190 kg jabolk, v Nemčijo 10.189 kg jabolk, v Švico 77.893 kg jabolk, v Italijo 76.293 kg jabolk, v Francijo 24.000 kg jabolk in v Madžarsko 30.000 kg jabolk.

Preiskava o premoženju uradnikov v Romuniji

Bukarešt, 12. jan. Z. Po dolgem delu je končan zakonski predlog o kontroli izvora uradniškega premoženja. Svoječasno je nacionalno kmetska stranka predložila sličen predlog parlamentu, vendar pa se zaradi denitajne Mironescu o predlogu ni sklepalo.

Društvo učiteljev glasbe bo imelo svoj redni občni zbor dne 18. januarja ob 20 v gostilni pri Činkoletu v Kopitarjevi ulici.

Ljubljanski proračun za l. 1932

Ljubljana, 12. jan.

Svoječasno (25. novembra 1931) smo objavili podatke o provizoričnem lanskem proračunu za l. 1932.

Redni promet

Skupna vsota rednega proračuna v izdatkih je znašala tedaj 50,2 milijona dinarjev in je bila le za približno pol milijona dinarjev manjša kot za leto 1931. Sedaj pa je objavljen definitivni načrt ljubljanskega proračuna za tekoče leto, iz katerega je razvidno, da so izdatki manjši in proračunani na 47,6 milijona Din. Dohodki so sedaj proračunani na 47,14 milj. (v prvotnem predlogu so znašali 48,1 milj., v proračunu za 1931 pa 49,5 milj. Din).

V naslednjem podajamo primerjavo izdatkov v posameznih poglavjih (v milijonih Din):

	Proračun (novi)	(prv.)	Uspeh
	1932	1932	1931
Splošna mestna uprava	8,4	8,8	9,9
Mestna poslopja in zemljišča	3,1	3,1	3,4
Hran. vloge in vredn. papirji	0,0	0,0	0,0
Davščine, takse itd.	5,8	5,7	5,7
Posojila	6,8	7,5	6,3
Ceste, ulice itd.	9,1	8,6	9,8
Socialno skrbstvo	4,7	4,7	5,1
Zdravstvo	1,8	1,8	1,8
Solstvo	3,9	4,0	4,1
Znanost in umetnost	0,6	0,6	0,6
Prenesen delokrog	1,5	1,5	2,1
Delavsko zavarovanje	0,6	0,6	0,6
Razno	2,0	1,8	2,0

Glavne spremembe so v definitivnem predlogu proračuna v primeri s proračunom l. 1931 naslednje: Najbolj znatno je bil zmanjšan proračun splošne mestne uprave, kjer so padle predvsem plače uslužbencev in rodbinske doklade od 5,2 na 4,6 milijona dinarjev. Med stvarnimi izdatki so popolnoma odpravi zneski za državno ljudsko štetje in za nagrade za izredna dela. Vzdrževalni stroški za mestna poslopja so se skoro za vse objekte zmanjšali, kar je dalo prihranek 0,3 milijona Din v primeri s proračunom za l. 1931. Narastli pa so izdatki za mestno finančno upravo, predvsem osebne potrebe, do čim so stvarni izdatki padli. Prispevek amortizacijskemu fondu 6% občinskega obligacijskega posojila je narasel za 0,2 milijona Din. V poglavju: občinska posojila so obresti in anuitete narasle zaradi povečanja bremen mestne občine. V poglavju: ceste, ulice in trgi so narasli izdatki za osebne potrebe. Nadalje so manjši izdatki za vzdrževanje in naprave (od 6,15 na 3,64). Tudi za čiščenje mesta so potrebe manjše, ker je popolnoma izpadla postavka za odvažanje snega, ki je znašala še l. 1931 0,4 milijona Din. Ta postavka se zaračuna v breme kuluka. Tudi za plinsko razsvetlavo mesta so predvideni znatno manjši izdatki. Manjše izdatke za vzdrževanje naprav nadoknadi nova postavka za razna dela v znesku 2 milijona Din. Zmanjšanje izdatkov za socialno skrbstvo je pripisovati manjšim potrebščinam za starostno preskrbo in mladinsko skrbstvo. Predvsem so tu padli izdatki za zavetišče za onemogelce in za oskrbo v zavodih. Izdatki za zdravstvo so ostali skoro popolnoma nespremenjeni. Pač pa so nižji izdatki za solstvo, zlasti za osnovne šole in mestno žensko realno gimnazijo. Nekoliko manjši so izdatki za znanost, umetnost in prosveto. Preneseni delokrog izkazuje zmanjšanje izdatkov za nad pol milijona Din, kar so predvsem manjši izdatki za državno policijo. V poglavju raznoterosti so se hvalovredno znižali izdatki za reprezentacijo za 50.000 na 200.000 Din. Novi sta postavki: poprava trnovske cerkve 49.000 Din, subvencija Aeroklubu za zgradbo aerodroma 50.000 Din. Večji so izdatki tudi za poklicno gasilstvo.

Kritje rednih izdatkov

Dohodki so proračunani sledeče (v milijonih dinarjev):

	Proračun (novi)	(prv.)	Uspeh
	1932	1932	1931
Splošna mestna uprava	0,02	0,03	0,04
Poslopja in zemljišča	3,1	3,1	3,07
Hran. vloge in vredn. papirji	0,06	0,06	0,08
Davščine, takse itd.	34,7	35,3	36,6
Posojila	2,8	2,8	3,0
Ceste, ulice in trgi	5,1	4,9	4,7
Socialno skrbstvo	0,17	0,24	0,29
Zdravstvo	0,4	0,4	0,45
Solstvo	0,5	0,5	0,5
Delavsko zavarovanje	0,6	0,6	0,57
Razno	0,16	0,16	0,26

V celem je proračun za l. 1932 manjši v primeri z letom 1931 v dohodkih za 2,4 milj. istočasno je bila potrebščina zmanjšana 3 milj. Din, kar je imelo za posledico, da so se proračunani primanjkljaj zmanjšal od 1,2 na 0,5 milj. Din. V primeri s prvotnim predlogom proračuna pomenja sedanjí predlog zmanjšanje za 1 milj. Din. Največji padec v primeri z l. 1931 izkazuje občinske davščine manjše dohodek. V tem poglavju računajo z višjimi prebitki mestnih podjetij, nasprotno pa z zmanjšanjem od občinskih trošarin za 1,2 milj. Din. Pač pa se je občinska doklada na državne davke znižala, seveda ne v nominalni izmeri, pač pa v donosu. Povečanje izkazuje med vsemi poglavji le dohodek od cest. Tu so povišani doneski za vzdrževanje cest (višji je prispevek mestne elektrarne). Nova postavka pa je prispevek okrajnega cestnega odbora v znesku 0,35 milijona Din.

Mestna podjetja

Proračuni mestnih podjetij ne izkazujejo posebnih sprememb v primeri s prvotnim predlogom proračuna. Drugače so pa vsi višji kot l. 1931. Edino proračun mestne priprave je ostal na lanskí višini. Mestna podjetja izkazuje to-le potrebščine za l. 1932 (v oklepajih podatki za l. 1931; vse v milijonih Din): klavnica 4,2 (4,1), vodovod 7,2 (6,5), elektrarna 16,0 (13,7), plinarica 4,3 (3,7), pogrebni zavod 1,35 (1,1), zastavljalnica 0,1 (0,44), pripraga 1,5 (1,5).

Izredni promet

Potrebe izrednega prometa so v novem predlogu znatno manjše kakor v prvotnem predlogu. Izločen je namreč prispevek cestninskega fonda v znesku 19,8 milijona Din (za carinarino itd.). To je namreč izrazilo kontokorentna postavka. Pa tudi drugače je sedaj izredni promet manjši. Izdatki znašajo po novem predlogu 16,3 milijone Din, za kar je kritja iz prejšnjih posojil 3,7 milijona Din. Novih posojil pa bi bilo treba najeti 12,6 milijona Din. Nova posojila bi bila sledeča: 0,7 milijona Din za magistratno poslopje, 0,2 milijona Din kot prispevek za zgradbo obrtno-nadaljevalne šole (l. 1931 isto), 4 milijone za regulacijo Ljubljanice (l. 1931 2 milj. Din).

0,6 za mehanizacijo cestne oskrbe (l. 1931 1,2), 0,7 milj. Din za Hainuriharjev svet (novo poslopje za dohodarstveni urad), 0,2 milj. za nakup Rvohovega sveta za ureditev sejmšča, 5 milj. za zgradbo nove šole v svetokriškem okraju (2 milj. že v proračunu za l. 1931), 1,2 milj. za odkup Lukmanovega sveta. Prvotni predlog proračuna je določal, da bo novih posojil treba najeti za 18,9 milj. Din, sedanjí predlog pomeni torej zmanjšanje za 6,3 milj. Din in v novem predlogu ni več zneskov za nekatera dela.

Ljubljanski proračun za 1932 je opremljen kakor prejšnja leta s pojasnili, ki so obsežnejša kot proračun. Poleg tega pa so mu priloženi obširni referati posameznih uradov. Ti referati se razlikujejo od prejšnjih, da obsegajo večinoma vse delo občine, od kar je pri njej nova občinska uprava, torej od l. 1928 dalje, deloma celo za 1927. Podatki za 1930 pa niso tako obsežni kot prejšnja leta in ponavadi ne obsegajo celega leta. Zato je njih primerjava v marsičem nemogoča. Najbolj pregledni so še podatki o ljubljanskem tramvaju za 1930, čeprav bi želeli nekaj več podrobnosti o novi progi, ki je bila zgrajena leta 1931. Ta proga je gotovo bolj rentabilna kot so računali prvotno. Zanimivi so posebno referati mestnih podjetij, ki kažejo, da se je Ljubljana v zadnjih letih radi povečave stavbne delavnosti zelo razvila.

Računski zaključek za l. 1930

Ker smo šele prve dni januarja, je naravno, da ni mogel biti še predložen računski zaključek za 1931, ki bi dal realnejšo podlago proračunu za 1932. Pač pa so objavljeni podatki za leto 1930.

Strašna družinska žaloigra na Bledu

Oče ustrelil ženo, sinčka in sebe

Bled, 12. januarja.

V noči od 11. na 12. t. m. se je odigrala v Zagoricih št. 39 pri Bledu strašna družinska tragedija, ki je zahtevala tri mlada življenja. 36 letni inženjer Vladimir Klinec, ki se je pečal z lesno trgovino, je iz dosedaj še neznanega vzroka ustrelil svojo 31 letno ženo Gabrijele, roj. Pretnar in svojo 7 letnega sina Vladimirja, nazadnje pa še samega sebe. Ko so danes z vitrihi odprli stanovanje, so našli vse tri mrtve s prestreljenimi glavi.

Smučarska tragedija dveh dijakov

Zagreb, 12. jan.

Zagrebaški listi poročajo iz Bosanskega Petrova: Dijaka zagrebskega vseučilišča Kristof Zečević in Josip Čičić sta že več mesecev prebivala v logarski koči na vrhu planine Vijenac v Bosni, kjer sta se pripravljala za februarске izpite. V tej koči je Josipov oče logar. Dne 4. t. m. pa sta se fanta odpravila na neko veselico v občino Resenovec. Mahnila sta jo kar na smučeh. Hotela pa sta si prikrajšati pot, zato sta zadržala kar naravno navzdol. Ker pa nista dobro poznala terena pred seboj, sta se zaletela kake 3 kilometre pod logarsko kočjo v 30 m globoko jamo, ki je imela zelo strme stene. Zato se iz jame nista mogla re-

Dva organista v 100 letih novomeškega kapitlja

Novo mesto, 11. januarja.

Vsem čitateljem »Slovenec« je znano, da je novomeški kapitelj obhajal lansko leto stoletnico svoje obnovitve. Takrat smo o tem tudi več pisali v našem listu. Vedno pa se še najde kaka zanimivost, katera bi našo javnost, vsekakor pa Novomeščane, gotovo zanimala. Tako je n. pr. zelo zanimivo, kako malenkostno je bilo v teh 100 letih število organistov v župni cerkvi. Bila sta prav za prav le dva pred nanovo ustanovljenim kapitljem. Prvi je bil učitelj novomeške dekliške šole, ki je bil dne 7. junija 1818 imenovan z dekretom na to mesto ter mesto kapiteljskega organista, Anton K r e j č i (Kreytze). Krejčji je bil doma na Moravskem iz okolice Znojma. Ta organist, ki je bil še pred obnovitvijo kapitlja nastavljen, je obnovitev kapitlja pač dočkal — novih kapiteljskih gospodov, ki so nastopili šele 25. sept. 1831, pa ne. Kajti 7. junija 1830 je umrl za sušice v sarniku. Po njegovi smrti je nastopil kot organist Jožef K r a u s, ki je pokojnega Krejčji nasledoval tudi v šoli. Kraus je bil po rodu Čeh, rojen 5. julija 1810 v Litomericih. Leta 1868, se je odpovedal učiteljski službi na dekški šoli, a je zaprosil, da mu ostane še mesto organista, kar mu je bilo ugodno. Kapiteljski organist je bil Kraus 56 let. Dne 17. marca 1898 pa je umrl za ostarelostjo. Ker Kraus v sled starosti ni mogel več opravljati težavne organistske službe, je dobil kapitelj dne 1. oktobra 1889 novega organista v osebi znanega komponista, še danes živečega g. Ignacija H l a d n i k a. Koliko je naš Nace storil za lepo petje v kapiteljski cerkvi, bi bilo odveč govoriti. Pravimo le toliko, da je bil kapiteljski pevski zbor pod njegovim vodstvom eden najboljših podeželskih zborov daleč na okrog in se je lahko meril z raznimi zbori velikomestnih cerkev.

Pa tudi on je bil obnemogel in je stopil v zasluženi pokoj. Kot aktivni organist je še nazadnje orglal dne 25. sept. 1931, ko je kapitelj obhajal stoletnico in se je vršil slovesni Requiem za v zadnjih 100 letih umrle kapiteljske duhovnike.

Pod vplivom svojega šefa

Manipulacije pri banki Hauptman & Co.

Ljubljana, 12. jan.

Po prav dolgočrajni in natančni sodni preiskavi je državni tožilec naposled dvignil obtožbo zaradi poverbe proti 30 letni privatni uradnici Cvetki ki nosi v sebi kralj težje bolezni in je sedaj prav skromno napravljena. Danes se je morala zagovarjati radi tega dejanja pred sodnikom-podincem dr. Kobetom.

Njena usoda je prav tesno zvezana z banko Hauptman & Co. v Ljubljani. Ta banka je bila ustanovljena l. 1927. v času, ko so bile kupčije s srečkami, zlasti inozemskimi, v najbohotnejšem razmahu. Franjo Hauptman je skupno z bančno tvrdko Blažek & Kubiček iz Brna ustanovil bančno družbo z o. z. pod gornjim naslovom. Ljubljanska banka je bila dejansko le podružnica brnske. Odločujoči faktor je bil Josip Kubiček, ki je k svojim poslom pritegnil za družabnika Zdenka Benšo. Ko je pozneje Franjo Hauptman svoj delež prodal Benši za 10.000 Din, je ta izposloval, da je Cvetka

Obenem so objavljene bilance mestnih podjetij. Iz teh podatkov je razvidno, da je v posameznih poglavjih znašal za l. 1930 uspeh (v oklepajih proračun za 1930): splošna uprava izdatki 8,3 (8,6), dohodki 1,5 (2,1), poslopja in zemljišča izdatki 3,85 (4,1), dohodki 2,9 (3,1), podjetja in davščine izdatki 7,0 (6,35), dohodki 35,2 (31,9), občinska posojila izdatki 6,2 (4,8), dohodki 2,65 (2,46), ceste, ulice in trgi izdatki 9,95 (10,7), dohodki 4,2 (4,58), socialno skrbstvo izdatki 4,6 (4,9), dohodki 1,35 (1,1), zdravstvo izdatki 1,5 (1,45), dohodki 0,5 (0,44), solstvo 4,3 (4,15), dohodki 0,5 (0,5), znanost, umetnost, prosveta izdatki 0,27 (0,225), prenesen delokrog 0,7 (0,6), delavsko zavarovanje izdatki 0,6 (0,56), dohodki 0,6 (0,56), razno izdatki 2,2 (2,1), dohodki 0,8 (0,3).

V izrednem prometu so znašali izdatki 13 milj. (proračun 37 milj.), dočim so dohodki znašali 11,6 (proračun 37 milj.).

Skupna aktivna mestnega zaklada so ocenjena na 55,4, pasiva pa na 61,3 milj.

Bilančne svote mestnih podjetij so bile naslednje (v oklepajih svote dohodkov po računih dobička in izgube): klavnica 19,9 (3,9, proračun 4,0), vodovod 6,1 (7,05, 5,85), elektrarna 23,6 (13,0, 12,2), plinarica 4,2 (3,74, 3,6), pogrebni zavod 3,45 (1,2, 1,0), zastavljalnica 1,7 (0,5, 0,5), pripraga 0,3 (1,4, 1,4).

Skupni predpis mestnih dohodkov je znašal leta 1930 v rednem prometu skupno z zaostanki 56,9, vplačanih je bilo 50,5 milj., tako da je znašal zaostanek na koncu leta 1930 6,2 milj. Din, 1929 25,4 milj. Din.

vami. Lobanje so bile vse razbite in okolica pokropljena z možgani.

Pred 3 meseci je družini umrla hčerka, stara nekaj nad pet let. Izgubo edinke so si gnali težko prizadeti starši zelo k sreči.

Oče pokojnega inženjerja je bil okrožni zdravnik na Bledu in je umrl pred približno 20 leti v umobolnici v Celovcu.

Trupla so prepeljali v mrtvašnico in jih položili na mrtvaški oder. Jutri se bo vršila obdukcijska.

šiti, posebno, ker sta bila oba precej nevarno pokodovana.

Ker se fanta drugi dan nista vrnila domov, je Josipovega očeta zaskrbelo, kaj je. Bal se je, da bi ju bili utegnili napasti volkovi, ki jih je tam okrog cele tolpe, ali pa da bi ju bili zamedli zameti. Odšel je v Resenovec, kjer pa je izvedel, da dijakov tja ni bilo. Sedaj se je začelo iskanje s pomočjo kmetov. Po 3 dnevnem iskanju so našli oba dijaka v pečini. Josip je bil mrtev, Zečević pa komaj še živ. Josip Čičić je imel hude poškodbe na glavi. Vred teh ran je v hudem mrazu mladi fant podlegel. Zečević ni tako hudo poškodovan, a bi bil tudi on zmrazil, ko bi ga ne bili našli. Zdravnik sodi, da bo Zečevića mogoče ohraniti pri življenju.

postala poslovođkinja banke ter prevzela Hauptmanov delež za 21.000 Din. Po dogovoru naj bi participirala pri čistem dobičku s 15 odst., v slučaju izgube pa bi prejela letno nagrado 18.000 Din, ali 1500 Din mesečno.

Pozneje je Josip Kubiček prišel na sled večjim nevednostim, ki so trajale od 1929—1930. Odslavljal je poslovođkinjo in jo ovadil drž. pravdníštvu. Sam je trdil, da je bil oškodovan za 48.000 Din, toda preiskava je v smislu obtožnice ugotovila le pomevnenj znesek 29.232 Din.

Poslovođkinja je sprva preiskovalnemu sodniku priznala, da je denar rabila, ker je bila težko bolna. Danes pa je pred sodnikom-podincem v bistvu spremenila svoj zagovor ter navajala mnoga razbremenilna dejstva, češ da je nekatere manipulacije izvršila pod vplivom svojega šefa. Omenjala je med drugim, da je na njegov nasvet ponaredila podpis nekega akviziterja, ki je imel terjati nad 1000 Din zaslužene provizije. Ta akviziter je po njeni navedbi neznanega bivališča, toda drugi so mnenja, da je že umrl. Z Benšom sta delala tudi potovanja. Vse stroške pa je ukazal zabeležiti na račun banke, čeprav se bila potovanja zasebnega značaja.

Sodnik-podinec je razpravo preložil na nedoločen čas, da se izvedejo dokazi in da se obtoženka konfrontira z Zdenkom Benšom.

Povodenj pri Senovem

Senovo, 11. jan.

Taleči se sneg in obilno deževje zadnjih dni je pri nas povzročilo prave povodnje. Posledica je bila, da je vodovje trgalo jezove, odnašalo zemljo in razdiralo ceste. Na mnogih krajih je povodenj povzročila veliko škodo.

„Če ne greš domov, te sama vržem ven“

Odločen nastop junaške matere.

M. Sobota, 10. januarja 1932.

Neka mati iz Odrancev zasluži, da ve o njenem odločnem nastopu tudi širša slovenska javnost.

Kakor večina fantov, je enega zadnjih praznikov tudi sin te matere zašel v Bellinčih v gostilno. Mati je to doznala. Ker se je za sina bala, ga je šla iskat. V gostilni ga je našla. Takoj je stopila k njemu in mu je ukazala, naj gre domov. Fant se na prvo in drugo zapoved ni zmenil. »Ako ne greš domov, te sama ven vržem« — je nadaljevala mati še bolj odločno. Ker se sin tudi sedaj ni zganil, ga je mati zgrabila in ga je potisnila na cesto. Fant se je pri vratih ustavil. Mati ga je spet pozvala, naj gre domov. Ni ubogal. Pri tretjem opominu mu je zagrozila: »Če ne boš ubogal, te tu na cesti oklofutam.« Sin se ni zganil. Mati mu je prisilila štiri gorke. Ko je fant videl, da zadeva postaja vedno bolj resna, je osramočen povesil glavo in je nameril korake proti domu.

Priroz v gostilni in potem na cesti je opazovalo mnogo ljudi. Eni so se fantu smejali, drugi pa so občudovali junaško mater. Je res občudovanja vredna in v dneh podivjanosti si moramo želeli mnogo takih mater. Kjer so matere in očete na mestu, tam so navadno tudi otroci dobri, če pa so slučajno zli, jih odločnost staršev spet spravi na dobro pot.

Kaj pravite?

Pisano je: Kdor stoji, naj gleda, da ne pade. Zato težko zapišem trdo besedo zoper kogarkoli, ki je padel. In še, kar zapišem, ni zoper njega, ki je padel, ampak zoper tisto, ob kar se je spotaknil ko je padel. Pa tudi zato je treba včasih zapisati trdo besedo, da obvaruješ padca stoline drugih, ki stoji, a bi padli, ko bi ne bilo ostrbe besede. Z eno besedo: Kritika vrši moralno občiščenje dela, če jo vodi tako prepričanje, da mora biti v blagor bližnjega.

Skoda se mi zdi, da dandanes v listih tako malo berem takih javnih kritik. Saj vidimo može, ki stoji, pa spotikajo se padajo. Nikče ne rčne besede zoper tisto, ob kar se spotikajo in ob čemer padajo. Vidimo može, ki se od enega padca še niso pobrali in leže na tleh na trebuhu pred nečim, kar imenujemo Interes in Profil, kar pa ni ne interesa ne profita ne dobiček, ampak poguba: Mamon. Za enim pada drugi. Obema jih sledi desel. Tem stoline. Pa je molk med nami, molk, ki ga ne razumemo in ki me ga je groza.

Opravlja mož nekako službo v interesu večje skupine ljudi. Ima zato čast, ugled, plačo in avto, da vrši loše svoje dolžnosti do te skupnosti. Zraven pa opravlja mož še drugo službo: je upravní svetnik bogatih tovarn, od katerih dobiča po nekaj tisoč za vsako sejo. In na to sejo se vozi po 100 kilometrov daleč brezplačno z avtom one prece skupine, ki z drugo nima nobene skupnosti. V prvi so namreč združeni revni in bogati, v drugi le bogati. To ni prav. Ampak zakaj noben ne zine zoper kaj takega? Saj takih mož bo vedno več, če se ne bo nihče oglašil in pozival, naj ljudje, ki stoji, gledajo, da ne padejo. In če ne bo nikogar, ki bi hotel in smel vršiti javni poklic klicarja v puščavi, bo vedno manj mož, ki bi hoteli za svojega bližnjega kaj žrtvovati. Saj čujem, kako so pri sedanjí dohodnolni akciji prišpeale svoje dinarje le bolj uboge vdove, može, denarja pa so se držali skromno v ozadiju.

In vendarle velja in bo veljalo: Kdor stoji, naj gleda, da ne pade; kdor jaha, naj pazi, da ne pride pod konja; kdor brzi v avtu, naj gleda, da ne pride pod njegova kolesa!

Najboljša prilika

se nudi vsakemu, ki hoče prispevati za najbednejše, da se udeleži »Dobrodnele akademije« v hotelu »Union« v četrtek zvečer! Na pomoč torej brezposelnim in družinam, ki so brez vsakih sredstev!

Dve smrtni nesreči

Smrt ugrablja naše može v najlepši dobi.

Maribor, 12. jan.

Istočasno sta se pripetili večraj dve smrtni nesreči, ki sta zahtevali kot žrtvi dvoje mladih mož. V Kamnici pri Mariboru se je pri spravljanju drv smrtno ponesrečil 38 letni Zunko. Pomagal jih je spravljal iz gozda na vrhu hriba, od koder so spuščali hlode po zamrzjenih drhah v dolino. Neko deblo je obitalo v drči in Zunko je skočil, da ga porine, pa mu je zdrsnilo in padel je na tla ter udaril z glavo ob deblo tako močno, da je ostal na mestu mrtev. Truplo so spravili v mrtvašnico na kamniškem pokopališču.

Polečica je bila vzrok smrti obče spoštovanega posestnika, 48 letnega Ivana Bogatina iz Malehove. Na domačem dvorišču mu je na ledu zdrsnil ter je pri padcu priletel s trebuhom ob panj ter se tako udaril, da je obledel nezavesten. Takoj so ga naložili na voz ter ga prepeljali v mariborsko bolnišnico, kjer mu pa niso mogli več pomagati, ker je v kratkem podlegel poškodbam. Obe smrtni nesreči sta vzbudili v domačem kraju veliko sočutje tako s pokojnikoma, kakor tudi z njihovima rodbinama, ki sta težko prizadeti.

Novice iz ameriške Slovenije

27. decembra je poteklo 20 let, ko je pel novo sv. mašo znani župnik slovenske fars Sv. Lovrenca v Clevelandu, Rev. John J. Oman. Rev. Oman je prvi ameriški rojak Slovenec, ki je dosegel duhovniško čast. Rojen je bil dne 20. maja 1879 v Brockway, Minn., v najstarejši slovenski naselbini v Združenih državah. Klasične študije je dokončal v St. John's College v Minnesoti, bogoslovno pa St. Paul, Minn. V mašnika je bil posvečen po pokojnem slovenskem škofu Trebuču dne 26. dec. 1911 v njegovem rojstnem mestu Brockway-u, Minn., kjer je 27. decembra 1911 pel slovesno novo mašo. Takoj potem je prišel za pomočnika k fari sv. Vida v Cleveland, kjer je ostal do leta 1915, ko je sprejel faro sv. Lovrenca, kjer še danes uspešno župnikuje.

V častiljivi starosti 81 let je umrl v naselbini v La Salle, Illinois, rojak Pavel Pire. Zaprta žena, sina in hčer, sestro Mrs. Sket, brata v domovini, svaka John Oberstarja v Clevelandu in nekakino Mrs. Miklavčič v La Salle. Bil je eden izmed prvih slovenskih naseljencev v letu 1884.

Anton Gradisek v Chicagi je kupil neko »srečko«, katero so prodajali »Priatelji Rusije«. Ze drugi dan je bil obveščen, da je zadel dobiček, in sicer prosto vožnjo iz Chicage v Moskvo in nazaj. Gradisek je takoj hitel v urad in pojasnil, da v Rusijo še ne namerava iti, naker so se pogodili. Dali so mu 115 dolarjev v gotovini in zadeva je bila zaključena. Gradisek je pa denar prav prišel, ker je že dalj časa brez dela.

V Ely, Minn., je umrla rojakinja Alojzija Rojakovič. Njen mož je umrl avgusta meseca v Carson Lake. Ko se je vračal domov iz gozda, je zašel v nekako močvirje, kjer je utonil.

V Neffs, O., je 20. novembra zadela smrtna nesreča rojaka F. Rozmana v avtomobilni nezgodi. Izdihnil je na poti v bolnico. Z dvema tovarišema je šel kopat bren. Pa se je na polni avto prečkal in ga smrtno poškodoval. Ostala dva sta dobila le male praske.

V Clevelandu je umrla dobro znana rojakinja Johana Stražišar roj. Gornik, stara 42 let. V Ameriki je bivala 23 let. Doma je bila iz vasi Kot pri Novi Stifli pri Ribnici. Zapuščena moža, enega sina in brata.

Pred nedavnim sta se pripeljala pred konfekcijsko trgovino rojakinje Mrs. Frances Mihelič v Clevelandu dva roparja. Zahtevala sta denar od Mrs. Mihelič, ki ima trgovino na 1170 E. 74th St. Iz registra sta vzela 66 dolarjev, 10 dolarjev pa Henry Staudoharju, 1196 E. 74th St., ki se je tedaj nahajal v trgovini. Med ropom je prišla v prostore tudi 10 letna Mary Cukanje, kateri so lopovi vzeli 1 dolar. Dva roparja sta bila med ropom v avtomobilu. Neki fantek je opazil licenčno številko roparskega avtomobila in naznanil policiji, ki je kmalu potem prišla tri roparje, dočim četrtega še iščejo.

Ljubljana

Kaj bo danes

Drama: »Rovna kot cerkvena miša. Premijera. Red D.

Opera: »Snežurčica. Red A.
Union, bela dvorana: Predavanje gospe dr. Melite Pivec-Stele: »Gospodarske razmere pri nas pred 120 leti.«

Prosveta Trnovo v Ljubljani: V društveni dvorani Karunova ul. 14 VII. prosvetni večer. Predava mr. Viktor Steska: Plastični spomeniki v Ljubljani. Ob 8 zvečer.

Nočna služba imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bohinec ded., Rimska 24, dr. Stanko Kmet, Dunajska 41.

☉ **Dobrodelna akademija.** Za pevski in glasbeni del te akademije, ki se vrši v četrtki ob 8 zvečer v hotelu Union, se interesira že inozemstvo. Radio-postaja v Baslu (Švica), ki bo prenašala koncertne točke po vsem svetu, pričakuje namreč za poslušalce radija v inozemstvu izreden užitek! Ker nastopijo v kulturnem svetu znana Glasbena Matica in najboljši glasbeniki z izbranimi sporedi, pride vsak na svoj račun. Tudi odbor »Pomožne akcije« pričakuje od te prireditve velik uspeh v finančnem pogledu, od katerega je odvisno ublaženje strašne bede brezposelnih in drugih siromakov. Preskrbljeno je tudi za razvedrilo po kongrešu, vsled tega naj nihče ne pozabljamo, od te izredne dobrodelne prireditve.

☉ **IV. delavski prosvetni večer** priredila centrala Krekov v družbi v petek, dne 15. jan. ob 8 zvečer v dvorani Delavske zbornice na Miklošičevi cesti. Spored: 1. Naša organizacija. Deklamacija. 2. Dr. A. Schwab: Večer na morju. Moški zbor. 3. Marinček: Naloge delavskih strokovnih in gospodarskih organizacij. Govor. 4. Schubert: Ave Maria. Solospev. Poje Anica Pustova. 5. Dr. Ivanec: Brez jader. Moški zbor. 6. St. Premier: Trojno gorje. Moški zbor z bariton solo. 7. P. F. Ažko: Jejte lepa lepa hči. Anica Pustova. 8. Langus Jože: Kulturne organizacije in naš tisk. Govor. 9. Hristov: Tožba po materi. Moški zbor. 10. Zborna deklaracija: Mi gremo... — Pričakujemo, da se člani in prijatelji naših organizacij večera udeležijo. Pripeljejo s seboj svoje tovariše in znance. Vstopnine ni.

DOBRODELNA AKADEMIJA

v četrtki zvečer v »Unionu! Izostati sme sprito izreco humanitarnega značaja prireditve le oni, ki je vsled boleznih zadržan in oni, ki dobiva javno podporo!

☉ **Predavanje v Rokodelskem domu.** Drevi ob 8 bo predaval v dvorani Rokodelskega doma g. dr. M. Justin. Predavanje bodo pojasnjevale skopične slike. Vstop je prost.

☉ **Inglesko-English Society** in Ljubljana will have a conversation evening on Thursday, January 14, at 8.30 p. m. — Ladies Room, Emona. Tea will be provided. Members and their guests invited. — Committee.

☉ **Na 3. sestanku**, ki ga priredi Slov. krščanska ženska zveza v sredo 13. t. m. ob 20 v beli dvorani Uniona, bo predavala o »Gospodarskih razmerah pri nas pred 120 leti« zgodovinarica gospa dr. Melita Pivec-Stela. Ker je čas Napoleonove Ilirije prav podoben današnjemu času, bo predavanje gotovo vsakogar zanimalo.

☉ **Redni mesečni sestanki ljubljanske sekcije Zdrženja univerzitetno izobraženih žen** se vrši drevi ob 8 v posebni sobi kleti »Emona«. Četrty ure prej se vrši kratka odobrovala seja.

☉ **Vseuč. prof. dr. A. Gosar** bo nocoj ob 18 v zbornici dvorani univerze nadaljeval predavanja o »socioloških in ekonomskih osnovah moderne družbene reforme«.

☉ **Ljudsko gibanje v odstotkih.** Iz podatkov mestnega fizikata posnemamo, da je v Ljubljani umrljivost na zelo nizki stopnji ter je znašala leta 1927. 10,86%, leta 1928. 10,02% in leta 1930. 10,06%. Za leto 1931. še ni točnih podatkov. Število rojstev še vedno presega število smrti in je znašalo v istih letih 11,6%, 12,8% in 12,06%. Otrška umrljivost je relativno nizka. Do prvega leta življenja je umrlo v teh 4 letih 6%, 7%, 8% in 9,9%. Število porok se v teh štirih letih naglo

dviga in pride na 1000 prebivalcev 11,4, 12,3, 13,3 in 14,6‰. Tuberkuloza in rak ostajata približno na isti stopnji, ki je nizka zlasti pri tuberkulozi, namreč 13,7% na 100 umrlih.

☉ **Kontrola avtobusov.** Razen novih prometno policijskih predpisov, ki so bili sporočeni vsem avtobusnim podjetnikom, je začela ljubljanska policija tudi sicer strogo nadzirati vse avtobusne podjetnike. Zlasti se izvaja stroga kontrola zaradi števila potnikov, ki jih ima naložene vsak avtobus. Zgodil se namreč v največjih slučajih, da se v avtobuse natrpa mnogo več potnikov, kakor pa jih avtobus sme sprejeti. Zdad potnike pri izstopu v mestu Stejejo in vsakega podjetnika, ki pripelje v avtobusu več potnikov, kakor pa bi jih po določili oblasti smel pripeljati, zapíše posebni stražnik, ki zdad samo v ta namen vrši službo pred Evropo na Dunajski cesti. Včeraj kakor v nedeljo je bilo zaradi prenatrpanosti potnikov v avtobusih naznanjenih že več avtobusnih podjetnikov, ki bodo morali seveda plačati obutno globo.

☉ **Trgovina s kurivom.** Velepič R. v Sp. Šiški je v korist »Pomožne akcije«, obdarovala na podlagi nakaznice mest. soc. pol. urada 60 otrok z potrebnim blagom za zimsko obleko in perilo. Bilo je prav živahno trgovanje v ponedeljek in torek 11. in 5. t. m. v trgovini Belihar-Velepič na Dunajski cesti 85, ko so prihajale mamice po nakazano blago. Glahale so in prosile seveda mnogo več, kakor je bilo pripravljeno v zavrtkih. Po možnosti se jim je ustreglo, vseh želja pa seveda ni bilo mogoče izpolniti. Tvrda Velepič pa naj bo prepričana, da ji bo za ta velikodušni dar hvaležnih mnogo rodbin in, da si je s tem svojim šloveskoljubnim činom pridobila simpatije najširšega občinstva.

☉ **Kanalizacijska dela ob Ljubljani** počasi napredujejo, nadaljujejo pa se kljub slabemu vremenu vendarle. Na Cankarjevem nabrežju je okrog 10 metrov globok kanal skopan kakih 100 metrov od frančiškanskega mostu nazgor. Kanal se je zdaj približal prav do betonskega obzidja Ljubljane ter bo proti čevljarškemu mostu potekal skozi ob zidovju. V dno izkopanega kanala silil voda ter jo bo treba sproti črpati ven, ko bodo začeli v dno polagati cevi. Na Cankarjevem nabrežju je pripravljena velika množina gramoza za betoniranje kanala ter je zaradi tega tamkašen promet, ki sicer ni velik, nekoliko oviran. — Slabše je v tem oziru na Gallusovem nabrežju, kjer tudi kopljejo jarek za kanal, ki bo takisto položen tik ob betoniranem zidovju Ljubljane. Vsled ožine ob Ljubljani od čevljarškega do šentjakobskega mostu so kanalizacijska dela v tem delu zelo ovirana. Razen tega je tamkaj nakopičenega še veliko blata in ilovice, ki so jo bili izkopali in nametali iz dna Ljubljane ob zidanju novega čevljarškega mostu. To blato zdad delavci s samokolnicami odvažajo na drugo stran mostu, kjer bodo zasuli obširno prazno vrzel, ki je nastala med nekdanjim in sedanjim obratnim mostovnim zidom. To delo je zelo zamudno.

☉ **Obrati v Ljubljani.** Dne 1. novembra 1931 je bilo v Ljubljani 1698 trgovin, 1744 rokodelskih obrti in 652 koncesioniranih obrti. Primerjajmo te številke iz leta 1914: tedaj je bilo 333 trgovin, torej se je njihovo število popetorilo, število rokodelskih obrti 1190, torej se je dvignilo za 50%, in koncesioniranih obrti je bilo tedaj 260 ter se je torej njihovo število dvignilo sedaj za 150 odstotkov. Tovarn je bilo leta 1914. 19, danes jih je 44. Obligatnih zadrug po obrtnem redu je danes 29 proti 26 leta 1914. Registrovanih gospodarskih in pridobitnih zadrug je danes 91. Kar se tiče posameznih obrti, se je število pri vseh nekako sorazmerno enako zvišalo. Nazadovale pa je samo število krojačev, ki je padlo od 223 v leto 1914. na sedanje število 180, in število krojačic, ki je padlo od 153 na 149.

☉ **Dva nesrečna padca.** Včeraj ob 7 jutraj se je pripetila v hiši št. 12 v Gledališki ulici resna nesreča. Po stopnicah je padla 24 letna sobarica Ana Velkavrh, stanujoča na Karlovski cesti 26 in se resno poškodovala v zatilju. Dekle je na stopnicah omedlelo. Pozneje pa se je zavedlo. Reševalni avto jo je prepeljal v bolnišnico. — Včeraj dopoldne se je v Wolfovi ulici 8 pripetila podobna nesreča. Po stopnicah je padla 80 letna šivilja Ana Nachtigall in si zlomila levo nogo.

☉ **Vztrajen jeedee neprevlekljivih stvari.** 22 letni brezposelni Marijan P. zelo rad, kakor se zdi, golta razne neprevlekljive stvari, kakor žebelje in nože. Na ta način je moral do sedaj že večkrat iti v bolnišnico. Te dni se je zdravil v celjski bolnišnici, ker je zopet pogoltnil žepni nož. Predsednočim pa je prišel v Ljubljano. Po poti pa je zopet pogoltnil isti nož. Sedaj se zopet zdravi v ljubljanski bolnišnici.

cin) in Sulg (c. C. Debevec). K tem trem je pritegnil še četrtega, neimenovanega harmonikarja, da je vesela godba mogla nastopati polnoštevno. Na tretjega je avtor z vlogo skoraj pozabil — vsaj slišali nismo veliko — režiser in igravec je zato napravil iz njega harlekina, ki pa bolj moti enotnost družbe kakor zabava. Gg. Cesar in Sancin sta močno tipizirala svoji vlogi in žela veliko priznanja; vsa trojica precej spominja na popotno družbo v Nestrovem »Lumpaciu«. Jurčeka je igrala gđ. Kukčeva, ki se ji vloga prav lepo prilaga, očeta in mater g. Daneš in gđ. Rakarjeva. Zelo izrazito in krepko igra sta podala g. Skrbinek kot Veter in gospa M. Vera kot Neviltha. Gotiljsko družino so prav dobro igrali g. Lipah, gospe Mevedova in g. Plut — posebno g. Lipah je pretkanega krčmarja podal zelo točno. Igra je doživela res prav lep uspeh. Gledalciše je bilo prenatrpano in veselo razpoloženje jamči, da bo vsaka predstava imela dovolj zadovoljnih obiskovalcev. Mladi in stari so avtorja prav iskreno priklicali pred zastor.

F. K.

KONCERT P. IN M. LOVŠETOVE.

V ponedeljek 11. t. m. je bil v Filharmoniji koncert Pavle in Majde Lovšetove. Program je pokazal večinoma neproblematične skladbe čuvstvene, zlasti romantične smeri do impresionizma: Korzakov, Čajkovskij, Moszkowski, Strauß, Glinka, Grieg, Gounod, Akimov, Asemann, Novotny, Blech, Weber, Schumann, Aubert. Program, ki z današnjimi kulturnimi težnjami nima skupnosti, program, čudno skupaj zmešan. Zgleda, da je preračunjen zgolj z ozirom na individualen glasovni in tehnični material pevke. Vendar je treba reči, da letos program ni vseboval nobene izrazite nekvilite program lani in tudi gđ. Majda ni pela zgolj šolskih vaj.

O krasnih glasovih obeh pevki ni, da bi izgubljali več besed. Njun material je izvanreden; gospe Lovšetova ima vedno enako svež glas, gđ. Lovšetova je v odlični soli in-je prav, da se glasovno stedi. Seveda, lep glas, če bi ne bilo nič drugega zraven, še sam na sebi ni umetnina, ka-

Dnevna kronika

Koledar

Sreda, 13. januarja: Veronika Mil., devica; Jutja.

Novi grobovi

— Slovo vzornega akademika. Iz Ribnice na Dolenjskem poročajo: Mrk, megljen zimski dan. Skozi ribniški trg se vije nepregledno dolg žalni sprevod, ki spremlja na zadnji poti akademika ljubljanske univerze filozofa Franceta Petka iz Ribnice. Ko je pred prazniki prišel iz Ljubljane na počitnice zdrav in vesel, je prinesel s seboj še kitaro, da bi v svoji ljubljani družini na sveti večer proslavil skrivnostno božično noč. Ni mu bilo dano. Kruta bolezen mu je hipoma iztrgala iz rok kitaro in knjigo, in nemo je v nedeljo, dne 10. t. m. šel svojo zadnjo pot na ribniško pokopališče. Pretresljivo so mu zapeli tovariši iz ribniškega prosvetnega društva pod spretnim vodstvom strokovnega učitelja g. Rotta tri žalostinke, v obeh nebrojnih spremljevalcev in častilcev pa so zaiskrele solze ganotja in sožalja vseobče spoštovani krščanski rodbini. Saj je mladi France dopolnil še-le 22. leto tako idealnega življenja. Iz vzorne družine je izšel sam vzor-dijak, akademik, prosvetni delavec. Bil je član ribniške prosvete, ki se ni nikdar ogibal svojih kmetskih tovarišev, predsednik dijaške zveze za ribniški kraj, kongreganist iz nežnih let, ki se je še na praznik brezmadežne z vso svojo globokoverno dušo udeležil v Ljubljani akademskega skupnega sv. obhajila. Pogosto so ga dijaki videli pri obhajilni mizi v Ribnici in Ljubljani, nihče mu ni mogel odreči globokega spoštovanja. Studiral je slavistiko, a govoril v devetih jezikih, dasi je bil sicer v mladi modrosti bolj redkobeseden. Takih delavcev je narod bridko potreben, a kruta smrt jih kosi, kakor bi jih narodu ne privoščila. Sree nam je stiskalo, ko mu je tovariš akademik govoril slovo ob odprtem grobu, ki ga je kmalu zasula mrzla zimska gruda. Nemo smo se vračali z ribniškega pokopališča v zimskem mraku, srce pa nam je prepričevalno govorilo, da vzorni France gleda Svetloba pri Brezmadežni, ki ji je celo mladost tako zvesto služil. To tolaži ob mladem grobu nas in žalujejo rodbino, s katero sočustvuje vsa Ribnica. Idealni France: Nad zvezdami!

Osebnosti vesti

— **Sestava komisije za ocenjevanje pri dravski p. n. direkciji.** Pri dravski direkciji pošte in telegrafa v Ljubljani so postavljeni v komisijo za oceno za člane: nadsvetnik IV/1 skupine Matko Kolarič, svetnik IV/2 skupine dr. Anton Vagaja in svetnik IV/2 skupine dr. Ivan Lamut; za namestnike: svetnik IV/2 skupine dr. Jožko Lebar in svetnik V. skupine dr. Janko Tavze. Za delovodno komisije je postavljen višji pristav VII. skupine Edo Pitschmann. Ta komisija odloča na prvi stopnji. Služba članov komisije je obvezna.

— **Novi člani Glavnega prosvetnega sveta.** Na predlog prosvetnega ministra so s kraljevim ukazom imenovani za člane Glavnega prosvetnega sveta od Slovencev: dr. Josip Mazi, načelnik prosvetnega oddelka Dravske banovine, Franc Jeran, profesor iz Ljubljane in Ivan Dimnik, šolski upravitelj v Ljubljani.

— **Zaročila se je v Zagrebu gđ. Jožica Vascha,** hčerka posestnika Jožeta Vascha pri St. Petru pod Sv. Gorami, a g. Stankom Štamparjem, zrak. narednikom, šefom meteor. postaje v Kalinoviku.

Ostale vesti

— »Novinec, glasilo Slovenske Krajine, že od predvojnih časov širijo slovensko zavest in kulturo pri nas. Uvedle so že deloma knjižno slovenščino, večinoma pa so pisane v prekmurščini, kar je želja ljudstva in naših lingvistov. Da bi naše starinsko narečje prineslo svoj delež knjižni slovenščini, vabimo našo inteligenco, društva i. d., da jih naročijo (uprava v Murski Soboti, letno 25 Din). Letos prinašajo bogato narodno blago: pridige č župnika Sakoviča in narodne zabavljice č Kührja.

— **Posne položnice se ne smejo popravljati.** Dravska direkcija pošte in telegrafa v Ljubljani razglša: Do sedaj je bilo dovoljeno, da je pošiljatelj denarja smel popraviti datum, napisan na »sporočilu« položnice, ta popravek pa je s svojerodnim podpisom poleg datuma potrdil. Z novim Pravilnikom za hranilno in čekovno službo pri pošti, ki je s 14. majem 1931 stopil v veljavo, je vsakršno popravljanje na položnicah nedopustno, tedaj tudi popravljanje datuma, čeprav bi se vplačnik poleg popravka podpisal. Tozadevno določilo slove: »Na položnici se ne sme nič popravljati, strgati ali črtati, tudi ne sme biti položnica nečitljiva, raztrgana ali zamazana. Takih položnic pošta ne sme sprejeti. To določilo je tudi natlenjeno

kor lepo vezana knjiga brez vsebine in literature. Priznati pa treba pevkama, da sta se lepo potrudili tudi za notranji izraz skladb, ki je zlasti pri gospe Lovšetovi že precej dozorel. Njuna zasluga je tudi brezhibna vokalizacija, pri gospe Lovšetovi se posebej barvna diferenciacija: gđ. Lovšetova bo dobra koloraturka, kakor kaže.

Koncert je bil sijajno obiskan; pri publiku sta pevki dosegli gromski uspeh. Čestitamo. Toda ne moremo se strinjati s tem, kako danes naši, zlasti glasbeni umetniki pojmujejo svoje kulturne naloge napram svojem narodu. Lovšetova pač misli in dela kakor večina drugih, kar pa ni nobeno opravilo za napake tega mišljenja in dela. Lovšetova je n. pr. izjavila v intervjuu v »Slov. Narodu« od 9. januarja t. l., da sodobnih pesmi zato ne daje, ker je prepričana, da bi imela potem prazno dvorano in denarno izgubo. Stojimo torej pred dejstvom, da je samo prekleti denar vzrok, da že sto let eno in isto meljemo na ljubo nekemu delu kulturno povsem zaostale publike, z ozirom na katero se programi sestavljajo. Če bo umetnik mase poslušal in se ji udinjal, bo najbolje, da pusti kulturo in goni banalnost. Kaj bi bilo, če bi se v solah predavalo tako, kar decu hoče? Že ravniki Ivan Cankar je pisal: »Naš umetnik dela za kmete, otroke in romantično sentimentalne gospodične — naobraženec pa mora po umetnostno hrano k Francozom, Rusom in Nemcem... (Zb. ep. II. 317). No, enemu gre za kulturni napredek, drugemu zato, da ne mu denarne izgube in ker se te boje, samo večno zaostali vsi. Treba bo doseči odpis davkov na koncerte in pa aržaner naj zniža svoje zahteve, pa prireditve koncerta ne bo več zrtvovanje. To je eno. Na drugi strani pa bo treba vzgojiti za bodočnost umetnike tako, da bodo globlje preželi kulturne zavesti na eni strani, na drugi pa poskrbeti za njihovo splošno izobrazbo, da ne bodo služili že davno izumrlim kulturam ampak živim in da zanje sodobnost ne bo višja matematika.

To velja splošno, ne samo za Lovšetovo, ki pa je dala s svojo izjavo povod za tako diskusijo. Le več kulturne korajže pa manj denarne bojazni, pa bo vse boljše!

na zadnji strani 1. dela položnice t. j. pobotnica. Poštani ni dovoljeno sprejeti položnice, ki niso predpisno izpolnjene in če datum, ki je napisan na »sporočilu« in pri novejši nakladi položnice tudi na »temeljnicah za knjiženje«, ne odgovarja vplačilnemu dnevu. Ako položnica ni po predpisih izpolnjena, je pošiljatelj denarja dolžan izpolniti novo, navadno, če jo ima, ali pa splošno, ki jo kupi na pošti za 25 par. Ker se stranke pritožujejo, češ da jim delajo poštni uslužbenci s svojevolsko razlago predpisov samo neprimerno, objavljamo strogo določilo, po katerih se morajo pošte strogo ravnati, in prosimo občinstvo, da ne smatra natančnega izvajanja predpisov za šikane s strani poštinih uslužbencev.

— **Kmetijski pouk po radiu v drugi polovici januarja.** Radi splošnega zanimanja objavljamo točne naslove kmetijskih predavanj. Prvi teden v drugi polovici januarja je posvečen perutinarstvu. V nedeljo, dne 17. januarja ob 8 predava živinorejski referent g. ing. Wenko »o osnovnih smernicah za pospeševanje perutinarstva v Dravski banovini«. V četrtek, dne 21. januarja ob 18 predava isti predavatelj o predmetu: »Kaj bomo ukrenili to pomlad za povzdigo perutinarstva?« — Drugi teden je posvečen sadjarstvu. V nedeljo, dne 24. januarja t. l. ob 8 govori g. tajnik Kalof »o važnosti in razvojni možnosti sadjarstva v Dravski banovini«. V četrtek, dne 28. januarja t. l. ob 18 predava isti predavatelj »o nujnih ukrepih za povzdigo našega sadjarstva«. — Zadnje predavanje v januarju bo v nedeljo, dne 31. januarja t. l. ob 8 zjutraj. Predava inšpektor ing. Jos. Zidanšek o predmetu: V čem moramo posnemati švicarske in angleške živinorejce?

— **Vremensko poročilo** Direkcije državnih železnic v Ljubljani po stanju z dne 12. januarja ob 8 zjutraj: Bistrica—Bohinjsko jezero +1, oblačno snega 15 cm, Brežice +1, oblačno, snega ni, Celje +3, jasno, snega ni, Dravograd—Meža —5, oblačno, megle, snega 10 cm, Jesenice —1, oblačno, snega 15 cm, Kamnik +1, oblačno, megle, snega 2 cm, Kranjska gora —2, megle, snega 30 cm, Kočevje +4, oblačno, Kotoriba +1, lepo, snega ni, Ljubljana glav. kol. +2, oblačno, Ljutomer +1, jasno, Maribor glav. kol. +2, jasno, snega ni, Novo mesto +2, oblačno, snega 5 cm, St. Janž na Dolenjskem —3, oblačno, snega 3 cm, Trzin +3, dež, snega 3 cm, Rakek +4, oblačno.

— **Pri motenju prebave, bolečinah v želodcu, gorečici, slabostih, glavobolu, migljanju pred očmi, razdraženosti živcev, pomanjkanju spanja, slabem počutju, nerazpoloženosti za delo povzroči naravna »Franz-Josef«-grenčica odprtje telesa in poživljuje kroženje krvi. Poizkusi na večjih kliničnih dognali, da so alkoholi, ki so trpeli na želodčnem katarju, po zaužitju »Franz-Josef«-vode zopet dobili slast do jedi v razmerno kratki dobi. — »Franz-Josef«-grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.**

— **Mnogo »Ilustr. Slovencev«**, prejšnjih letnikov, leži že dolgo vezanih v Književnici Jugoslovanske tiskarne. Nujno prosimo njih lastnike, da jih pridejo čim prej iskat.

— **Dve zanimivi planinski predavanja** pripravljata za bližnjo bodočnost turistiški klub »Skalac« in SPD v Ljubljani. TK Skala je povabil znanega in priljubljenega alpinista in pisatelja dr. Julija Kugyja, ki bo 27. januarja govoril v Ljubljani o »Nobeli v gorah«. — Dne 4. februarja pa bo kot gost SPD predaval mladi in smeli monakovski alpinist Hans Ertl o »Veleturah v snegu in ledu«. Obe predavanji bosta seveda zvezani s prikazovanjem prvostvornih skopičnih slik. Nadaljnja sporočila sledijo.

— **Gorenjska podružnica Slovenskega lovskega društva** naznanja svojim članom, da se občni zbor v nedeljo, 17. januarja 1932 ne vrši v restavraciji »Jelenec, temveč v hotelu Nova pošta v Kranju. — Lovski čuvaji plačajo letos Din 20.— več za obvezno zavarovalnino (glej prilogo k decemski številki »Loveca«).

— **Uradni dan okrajnega gremija trgovcev za člane trgovce v rogaškem sodnem okraju** se vrši v petek, dne 15. januarja t. l. in sicer od pol 10 do 12 dopoldne v Rogatu v posebni sobi kavarnarne Sporn. — Načelstvo.

— **Nevarnost poplave v Vrbski banovini.** Zaradi naraščanja rek grozi Vrbski banovini nevarnost poplave. Sava je pri Brodu narasla za 4,1 m nad normalo, Vrbas pa pri Banjaluki za 1,90 m nad normalo. Na Ljvčem Polju je reka Vrbas že prestopila svoje bregove in poplavlja obširna ozemlja. Zaradi naraščanja Bočne groze tudi Doboju nevarnost poplave. Odrejeno je že vse potrebno, da se ogroženo ozemlje izprazni.

— **Bolni zob — ženitovanjski posredovalec.** V Sarajevu se je vršila poroka, ki je po vsem mestu povzročila veliko senzacijo. Romunski zdravnik Konstantin Teuto, ki brez vsakih instrumentov z golimi preti brez bolečin izvaja zobe, se je poročil s profesorico na sarajevski ženski gimnaziji Miro Bičanić. Mira Bičanić je bila pacientinja dr. Konstantina Teuto in se je zaljubila v »čudodelnega zdravnika«.

— **Šofer aretiran, ker ni hotel prepeljati bolnika v bolnišnico.** V ponedeljek popoldne je v Zagrebu na tramvaju postal nekemu gospodu slab. Tramvaj se je takoj ustavil in sprevodnik je pozval nekega šoferja, ki se je nahajal v bližini na slajališču, naj prepelje nezvestnega gospoda v bolnišnico. Šofer pa se je skril v neko vejo, ker ni hotel prepeljati gospoda v bolnišnico. Na tramvaju je bil slučajno neki policijski uradnik, ki je takoj dal aretirati šoferja, ker je bila njegova dolžnost, da se kot šofer javnega vozila odzove pozivu in prepelje omenjenega potnika v bolnišnico.

— **Za starše, ki imajo otroke v predšolski dobi,** je nova knjiga primarija dr. Dražasa: *Otrok v predšolski dobi*. Za vzrejo in odgojo otrok prepotrebna knjiga. Bogato ilustrirana. Silno zanimiva vsebina! Iz nje zveste starši vse, kar treba vedeti o otroški higieni, v jedi, obleki, v navadnih boleznih, o telesnem in duševnem razvoju otrokovega. Založba Mohorjeve tiskarne v Celju. Dobi se tudi po vseh knjigarnah.

— **Novi knjige.** P. Lippert, *Od duše do duše*, pisma dobrim ljudem, poslovenila Dora Vodnik, Ljubljana 1931, 228 str. 40 Din, vezano 45 Din; A. Gide, *Tesna vrata*, roman poslovenil Božo Vodšek, Ljubljana 1931, 165 str. 35 Din, vezano 40 Din; *Kubična rastlina* za temeljne, polmorale, morale, tavolete, teštone, žagane in plohe. Sestavil Mirko Logar Ljubljana 1932, 312 str. 45 Din. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

— **Siromačna družina** s šestimi otroci (od pol leta do 10 let), brez zaslužka in imetja, prosi usmiljenca srca za kakršnokoli pomoč v blagu. Morebitne darove naj oddajo darovalci upravi lista. Za vsak najmanjši dar v naprej Bog povrni. — I. S., Gradišče nad Lukovico.

Kulturni obzornik

LJUBLJANSKA DRAMA: »JURČEK«.

V nedeljo 10. januarja t. l. je bila premiera Golieva mladinske igre »Jurček«. To je že četrto Golievo delo te vrste in zdi se, da nam bo Pavel Golie res utrdil domačo mladinsko dramo, ki je dozdaj skoraj da nismo imeli. Vse štiri njegove igre so na odru popolnoma uspele in so danes že nov mladinski svet, pa naj bo »Petček« z domačim božičnim čarom, »Triglavska bajka« z narodno politično alegoričnostjo, »Princeska in pastirček« z veselo vzgojno satiro in lutkarskimi veterani in zdad »Jurček« z dobrodušno pravljico o čudežnem petelinčku, ki daje cekine, o palici, ki ozdravi vse bolezni in zvonce, ki priključijo najboljše pojedino. Kakor v prejšnjih igrah je tudi tu avtorjev svet isti: uboži najdejo usmiljenje in pomoč, pretkanci in prenapeteži pa so kaznovani in ponižani kakor zaslužijo. »Jurček« je vendarle izmed vseh teh iger najboljši in sicer zato, ker je osnovni motiv zajet zelo preprosto in je enotno razvit. Začetek je sicer kaj vsakdajen, stereotipen — kakor hitro pa nastopijo popolni muzikantje, pravi veseli bratci veterani iz »Princeske«, se vname dobra volja, ki se popusti do konca. Dasi je v igri tudi dovolj vzgojnih namigov — saj kajdamo imamo mladino najrajši, jo najlaže malo povzgapamo — vendar ni nikjer suhega moraliziranja, ampak je tudi vsa vzgojnost vesela. Delo pa potrebuje sicer na nekaterih mestih močnega režiserkega sodelovanja, ker niso vsi prizori dovolj izdelani; zlasti konec je nekako odedkan in v pravilnem čuvstvanju ni docela razrešen — manjka zadnjega tihega ali recimo: prisrčnega poudarka. Igra si bo brez dvoma osvojila vse odre, ker je kljub temu, da ima mnogo učinkovitih praviljnih prizorov, tudi v sredstvih zelo preprosta.

Igra je postavil na oder g. Ciril Debevec in je enostavno dejanje prežet in prepletet z živahno igro. Svojo pozornost je posebno posvetil trojici muzikantov, ki so Meh (g. Cesar), Strunica (g. San-

Ljubljanski proračun sprejet

Ljubljana, 12. januarja.

Danes popoldne in zvečer se je vršila seja ljubljanske občinske uprave. Za bansko upravo se je seje udeležil inspektor dr. Guštin. Pri seji so bili skoraj vsi občinski svetniki, razen dr. Ravniharja, ki prisostvuje sejam senata, Uratnika, ki je na delavski anketi v Belgradu, in še nekaterih drugih. Poleg knjig o proračunu in proračunskih pojasnilih je bila med občinske svetnike razdeljena tudi tabela o službenem položaju in prejemkih uradnikov mestne uprave.

Poročilo župana

Sejo je otvoril ob 5 župan dr. Puc, ki se je spominjal takoj v začetku predsednika čeških Sokolov dr. Scheinerja, čigar spomin so počastili občinski svetniki stoji.

Dalje je poročal župan, da je gospodarska kriza posebno močno nastopila v jeseni ter da je tedaj občinska uprava občutila, da sama iz lastnih sredstev ne bo mogla uspešno pobiti posledice brezposelnosti. Osnovna je torej splošno Pomožno akcijo, ki je izdala proglas na obštinstvo, naj sodeluje pri lajšanju bede. Odziv občinstva je bil še dokaj ugoden. Nabralo se je okoli 102.000 dinarjev, v naravi pa še dosti premoga, drv, blaga, živil, manufakture, čevljev. Tudi Gremij trgovcev se je odzval povabilu in je osnoval samostojno akcijo za lajšanje bede. V četrtke se vrši v korist brezposelnim dobrodelna akademija.

Poročilo o proračunu za l. 1932

O predlogu proračuna za leto 1932. je poročal načelnik finančnega oddelka obč. svetnik Tavčar. Podatke o tem predlogu priobčujemo na tretji strani. Iz pojasnil g. Tavčarja pa posnemamo naslednji izvleček:

Letošnji občinski proračun je bil sestavljen v izjemnih okoliščinah. Pri sestavi proračuna je bilo izločeno iz proračuna vse, kar bi obremenjevalo ljubljanske občane. Vendar pa niso prezrte neodložljive potrebe našega mesta.

Primanjkljaj pol milijona dinarjev bo pokrit s proračunskimi prihranki, eventualno z večjim donosom davčnin, v skrajnem slučaju pa s proračunsko rezervno, ki znaša ravno toliko. Veliki prihranek je bil težje dosegljiv, ker je skoraj nad 80 odstotkov proračuna vezanega, bodisi z obvezami občine ali postavkami, ki se nanašajo na socialno skrbstvo. Potrebščina znaša 47,6 milijonov, je pa efektivno za 2,8 milj. nižja. Če pa upoštevamo proračunske-tehnične razloge, znaša proračun mestnega zaklada 44,8 milijonov dinarjev. Proračun mestnega zaklada zelo obremenjuje izdatki za prenešen delokrog. Drž. uprava zelo rada prevzame marsikateri izdelek, katerega bi morala po vsej pravici nositi, na občine. Pri prenešenem delokrogu je izdelek zato manjši, ker odpade znesek, ki ga je morala lani občina plačati na zaostanku za državno policijo. Leto 1929. je občina prispevala za državno policijo 211.000 Din, l. 1930. 387.000 Din, l. 1932. pa 1 milijon dinarjev. Krivično je tudi, da mora mestna občina v Ljubljani vzdrževati še okoliško okr. glavarstvo, ki jo bo letos veljalo že 75.000 Din. Bolnišni oskrbni stroški so bili kar na lepem obsejani občini na rane ter bodo veljali 300.000 Din. K proračunu za prenešen delokrog, ki znaša 2,3 milijona, je treba prišteti še 1,3 milij., ki jih daje občina za vzdrževanje ženske gimnazije, kar je prav za prav dolžnost države. Veliko več kakor polovica tekočih plačilnih obšinskih dokladov na državne davke je porabljen za svrhe, ki bi morale biti v proračunih drugih javnih uprav.

V nadaljnjih izjavah konstatira, da je sedanji občinski statut že zastarel in komaj čakamo, da dobimo z novim občinskim redom novega, ki naj varje avtonomne pravice mesta. Obljubljaja se nam tudi nova porazdelitev občin, torej inkorporacija okoliških občin k Ljubljani. Poslovanje mestnega magistrata stalno narasča. L. 1918. je bilo v glavnem protokolu vpisanih 17.400 spisov, lani pa je 55.400, z mestnimi podjetji vred pa 130.000. Nova službena pragmatika pomeni mejnik v razvoju magistratne službe. Uslužbeni status se bistveno ni spremenil; vseh mestnih uslužbenecv je 487. Zahtevi, naj se prejemki mestnega uradništva izenačijo z državnimi, je občina ugodila v toliko, da je znižala osebno draginsko doklado na 150 dinarjev. Glede osnovnih plač pa hoče varovati pravice avtonomnega mesta v personalnih vprašanjih.

Proti volji občinskega sveta je bila uvedena odkupnina za ljudsko delo, tako zvani kuluk, ker je bil občinski svet prepričan, da ima že v proračunu dovolj sredstev za cestna dela in ker smatra, da je odmerena podlaga kuluka krivična.

Investicije

Ministrstvo financ ne dovoljuje občinskih investicij. Kljub temu pa mestna občina smatra za nujno potrebno izvršitev zbiralnikov ob Ljubljani in zbiralnega kanala proti šiški. Za prvo je določeni 400.000 Din, za drugega pa 900.000 Din. Govornik nadalje poroča o napredku ljubljanskih komunikacij, cest, kanalov, mostov ter izrazi 25 milijonskega cestninskega fonda, vsled česar dobimo carinarstvo in bodo tlakovane najvažnejše ceste k novi carinarnici. Novi gradbeni zakon se zdi govorniku zelo modern.

Govornik nato navaja obširne podatke o napredku stanovanjske akcije v Ljubljani ter poudarja, da stanuje sedaj skoraj enak enajst ljubljancev v mestnih hišah. V mestnih hišah stanuje sedaj 1064 strank s 5196 družinskimi člani.

Najemnine v privatnih hišah se bodo morale znižati. Pri kalkulaciji najemnin ne bi smelo v nobenem slučaju obveljati načelo, da gre najemniku v breme tudi odplačevanje hiše. Dovolj je, da nosi najemnik obrestovanje za zadane glavnice, vzdrževalne stroške in davke. Značilno je, da so v starih hišah v letu 1931. poskočile kosmate najemnine za 7 milijonov dinarjev. Povisek najemnin v starih hišah gre res nekoliko na račun zvišanih najemninških predpisov, za stanovanja hišnih lastnikov. Gotovo pa je, da predstavlja ta povisek le del zvišane najemnine, kvečjemu 30%. Vse ostalo morajo plačati najemniki stanovanj v starih hišah.

O proračunu socialnega skrbstva navaja govornik, da je številčno res za 400.000 Din nižji od lanskega, vendar pa je bilo iz prihrankov lanskega leta votiranih 200.000 Din, in so odpadle razne prehalne postavke. O šolskem proračunu navaja, da mestna občina vzdržuje 11 osnovnih šol in podpira tri zasebne (samostanske) osnovne šole. Letos je vpisanih na osnovnih šolah 4161 otrok, t. j. v sedmih letih za 1054 otrok več kakor leta 1925-26. Število razredov se je dvignilo od 109 na 123. Posledica je, da so šole prenatrpane, predvsem dekliške. Po poročilu šolskega nadzornika manjka na osnovnih šolah že danes 42 učnih sob in 61 drugih prostorov, da ne govorimo o kopalnicah. Nujno potrebno so tudi obrtno-nadaljevalne šole. Breme pa, ki ga ima mestna občina z žensko realno gimnazijo, je vsako leto težje.

Vsi dolgovi mestnega zaklada znašajo 129 milijonov 427.000 Din z letno anuiteto 8.457.000 Din ali 17,75% mestnega proračuna. To se zdi poročevalcu ugodno razmerje. V stanovanjske hiše je investiran kapital 62.712.000 Din. Sem je všteto tudi posojilo 18 milijonov dinarjev cestne električne železnice. Neproduktivna posojila znašajo 48 milijonov 709.000 Din z anuiteto 3.911.000 Din ali 8,33% proračuna, kar znaša 812 Din na ljubljanskega prebivalca. Skupno stanje posojil mestnih podjetij znaša 43.749.000 Din z letno anuiteto 3.865.000 Din. Skupno je torej mesto dolžno sedaj 173.277.000 Din.

Nato poroča o davščinah, ki so se v splošnem znižale, razen nekaterih manj važnih. Obščinska doklada na neposredne davke se je znižala od 60 na 50%. Poročevalec zahteva ponovno diferenciacijo doklad, kar je v korist male obrti in trgovine.

Pri mestnih podjetjih znašajo potrebščine 4 milijone več kakor lani, torej okoli 35 milijonov dinarjev. Mestna podjetja so visoko aktivna in znatno razbremenjujejo občinski proračun in donesajo mestni občini 8.160.000 Din letno.

O električni cestni železnici navaja govornik, da se v nove proge investirani kapital z lahkoto amortizira, poleg tega pa se bodo še dobila iz dohodkov nove proge sredstva, da bo mogoče obnoviti dosluhene stare proge. Mestna občina bo imela letos iz davščine na vozne listke 200.000 Din več dohodkov, mestna elektrarna pa bo oddala skoraj 200.000 kilovatnih ur več toka.

H koncu govornik apelira na občinske svetnike, naj soglasno sprejmejo proračun.

Debata

Prvi govornik v debati dr. Bohinjec je postavil več izpreminjavalnih predlogov, ki naj nekoliko omilijo, oziroma popravijo nekatere socialno pomankljive točke v proračunu. Omenja, da so pritožbe uradništva proti prevečbam po pragmatiki pereče vprašanje in zahteva, naj se primerno socialno zavarujejo pogodbeni uradniki in delavci, ponavlja zahtev po diferenciaciji doklad, ker z unifikacijo doklad participirajo TPD in banke z malenkostnim zneskom na davčnih bremenih, medtem ko bi bil finančni efekt z diferenciacijo isti, zahteva, naj se dobave v višjih zneskih oddajajo le po razpisu, omeji naj se nočno delo in nadure, podpore za brezposelne pa naj se dajejo do dveh tretjin v obliki produktivnega dela in podpor v naravi. Glede najemnin v mestnih hišah pa poudarja, da se hiše ne smejo obrestovati več kakor po 6%, saj že banovina proučuje, kako bi to obrestovanje spravila na 4%. (Govor g. dr. Bohinjec je sem pa tja spremljal medklic, da nazori dr. Bohinjec spominjajo že na »boljševizem«, proti čemur dr. Bohinjec odločno protestira.)

Mi delamo slučajnostno socialno politiko, sistema pa nimamo. Pa je vendar toliko socialno političnih problemov, da se celo pretežno kmečke občine morajo zanimati zanje. Ljubljanska občina bo morala točno pregledati pogodbe delavstva v svojem okolišu in prevzeti tozadevno iniciativo. Boli ga, da po proračunu ni možnosti za resno zdravstveno politiko. Vsa je vendar sekundarna dolžnost ljubljanske občine, da skrbi za bolnišnico za nalezljive bolezni in jetiko. Novo ustanovljeni protituberkulozni dispanzer je dokazal, da hodi ogromen procent ljubljanskega prebivalstva okrog z odprto jetiko!

Obč. svetnik Šterk je poudarjal, da ima novi proračun izrazit značaj največjega varčevanja. Omejitvi pa mora hotelski davek na prenočišča, od katerega trpi zlasti tujski promet, katerega na drugi strani na vse mogoče načine forsiramo.

Obč. svetnik Frelih je uvodoma poudarjal splošna načela za proračun. Nato opozarja, naj bi se z vso silo pazilo na ekspanzivnost obč. uprave, ker je kljub urgencam včasih poslovanje uprave izredno počasno. Tako je že lani vložil neki hišni posestnik pritožbo zaradi previsoke določene plačila za tablico. Na pritožbo seveda ni bilo nobenega odgovora in končno so mu zarubili, ker ni plačal, dva para čevljev. Urgiral je na banski upravi. Pa tudi nič! Končno je prišel eksekutor z voznikom, ki naj bi odpeljal zarubljeno blago, kar se je tudi zgodilo, čeprav voz ni bil potreben. Po dolgotrajnih molevdanjih je bila pritožba naposled ugodno rešena in sluga mu je prinesel zarubljene čevlje nazaj. Glede magistratnega posloja bi predlagal, da se v čim krajšem času popravi in renovirata obe stranski veži. Hkrati predlaga, naj se po obsejni tirovski aleji zopet nasadi dreve. Prav tako naj se posadi dreve na gotovih mestih Gradu in na križišču Bleiweisove in Tržaške ceste, kjer je svojčas stal transformator. Predlaga, naj se posredovalni urad ukine, ker ne vrši svoje funkcije, kakor tudi ženska realna gimnazija, ki povzroča ogromne stroške mestu. Uredi naj se Novi trg in zgradi v najkrajšem času brv čez Gruberjev kanal. Prodajalna mestne elektrarne naj se ukine, saj je podobnih podjetij zadosti, vsi mestni uradi naj se po možnosti namestijo v Kresiji, s čimer bi odpadlo plačevanje predragih najemnin. Novonastavljeni fond za odpravo beračenja, ne funkcioniira. Glede najemnin in obrestovanja hiš pa je mnenja, da bi pretirane zahteve lahko privedle lastnike do neverjetnih težkoč. V splošnem se strinja s proračunom. Obč. sv. Turk prosi, da se zviša prispevek Prostovoljnemu gasilnemu društvu na 25.000 Din. Obč. sv. Podboršek poudarja, da 20% davščine na prenočišča ni nikjer več v državi. Če je že nujno potrebno kritje za to, predlaga, naj se davek na luksuzne pse poveča za 100%, davščina pa naj se zniža na polovico. Obč. sv. Musar ugotavlja, da so vsa velika dela v zadnjem letu vršila le v gotovih okrajih. Zanemarlj pa se je šentpeterski okraj. Zadnji čas je, da se izvede tlakovanje vse Vidovdanske ceste in da se odkupi Jernejeva gostilna, ki tako zapira promet. Prav tako bi bilo potrebno tlakovanje šentpeterske ceste do Zaloške itd. Nujno potrebna bi bila ureditev parka pri šentpeterski cerkvi. Zadnji čas je za ureditev živilskega trga. Za to bi se lahko najelo posojilo, katerega bi amortizirali vendar najemniki tržnice sami. Ureditve čaka tudi trg pred šentpetersko vojašnico, vendar bo treba še prej urediti zamenjavo sveta s šentpeterskim župniščem, kar se po nepotrebnem zavlačuje. Ključniška pristojbina je kljub vsemu znižanju cen ostala ista. Ker je sprememba že nemogoča, pravi, naj se zato vsaj tlakuje Poljanska cesta do klavnice. V klavnici naj se nastavi še en uradnik, da bo odpadlo neprijetno čakanje.

Obč. sv. Beve je opozarjal, da je redukcija proračuna zlasti žalostna, kar se tiče cest, ulic, trgov in kanalov. Če pa pristojemo zraven kuluk v iznosu 900.000 Din, je sicer uporabljal nekoliko bolj, vendar se kuluk s tem ni uporabljal za pravi namen. Za vzdrževanje vseh teh komunikacij je pač treba vedno staviti potrebne vsote na razpolago, sicer se to maščuje pri bodočih proračunih. Glede tromostovja, ki je stalo 1.430.000 Din, dočim bi po proračunu stal en sam veliki most 2.500.000 Din, je mnenja, da s tem še ni dan dokaz, da je ta ureditev najboljša, ker je po njegovem mnenju izključno arhitektonska. Poudarja potrebo razbremenitve

Wolfve ulice z brvjo nasproti Gerberju. Potrebna bo ureditev prometa na Marijinem trgu z otkom in nov most čez Ljubljanico nasproti Opekarski cesti. Mesto nasaditve glavne tirovolske aleje predlaga ureditev senčnega dohoda v smeri čez Knafljevo ulico. Hkrati apelira na župana, da za letošnje »Tyrševor« letu omogoči z dotacijami, da se bo čim več Sokolov iz Ljubljane udeležilo izleta v Prago. V ostalem je koncept proračuna dober.

Obč. sv. inž. Pavlin opozarja, da po sedanjem proračunu ne preostane dosti za ceste, kjer pa ne kaže, da bi stiskali, ker se vedno brdiko maščuje. Kar se bo dalo pri kuluku prihraniti, naj se predvsem porabi za ceste. Smatra, da se dohodek mestnih podjetij ceni preveč optimistično, in opozarja, da je skrajni čas, da se uredi Marijin trg, križišča pred pošto in kavarno Evropo.

Podžupan prof. Jarc poudarja, da moramo upoštevati, da se bo prihodnje leto iz kuluka tlakovala Zaloška cesta, cesta za Gradom in Streliška ulica. Načrti za regulacijo Ljubljane so ustvarili vse polno novih važnih gradbenih vprašanj. Med temi so najvažnejša: ureditev pristanišča: tovrnega in za vodni sport ob Ljubljani, potem definitivna ureditev obrežnih zidov, postavitev rešilnih naprav ob Ljubljani in stopnišče ter ureditev trga, ki naj bi svojo končno formo dobil z veliko streho na stebriščih in z lopami za mesarje. Končno poudarja, da je vprašanje odpreme odpadkov in smeti vedno bolj pereče.

Obč. sv. Mihelčič ponovno opozarja, da zahtevajo amortizacije posojil za gradbo hiš danes visoke obresti in dokler se te obresti ne bodo znižale, tudi ne bo možno znižanje najemnin.

S tem je bila debata o proračunu zaključena.

Najemnine v starih hišah so previsoke

Nato je odgovarjal župan dr. Dinko Puc. Glede pritožbe obč. sv. Freliha o neekspeditivnosti občinske uprave je izjavil, da je pri ogromnem delu nemogoče, da bi mogel točno pregledati vse, in da je zato dolžnost občinskih svetnikov samih, da intervenirajo v takih slučajih. Glede hotelskega davka, za čigar znižanje sta govorila obč. svetnika Šterk in Podboršek, je mnenja, da luksuzni davek na pse ne bo zadostal, ker prevelike davščine na luksuz navadno prinese nujno posledico, da se ljudje luksuzu odpovedo, naka nima občina sploh nobenega dohodka od tega davka. Glede tujeskega prometa je mnenja, da zato zaradi davščine nič ne trpi, ker se tujec ne briga za davščine, ampak kvečjemu za ceno sob. Navaja, da je davščina v Belgradu razmeroma višja. Ugovarja obč. sv. Musarju in mu dokazuje, da se je tudi v šentpeterskem okraju marsikaj storilo, da se je tlakovala Šmartinska cesta, gradila carinarnica, regulira Ljubljana in postavil nov most za bolnišnico. Glede najemnin pa je mnenja, da za njih višino ni nobenega opravičila. Priporoča pa gospodarjem, naj prostovoljno znižajo najemnine, sicer bo posegla vmes država. Da so najemnine zlasti za stare stavbe previsoke, drži. Tako so znašale po izkazih davčnega urada najemnine starih hiš leta 1926. 22 in pol milijona dinarjev, leta 1929. že 36 milijonov, leta 1930. 41 milijonov, leta 1931. pa celo že 48 milijonov, in vendar starih hiš ne more biti več. Na drugi strani pa so bremena, ki jih morajo plačevati hišni lastniki, padla.

Leta 1914. so plačevali lastniki od 100 kr. najemnine 47 kron, leta 1923. od 100 kron 69 kron, leta 1926. od 100 Din 51 Din in za letošje določeno plačilo 35 Din 60 par od 100 Din. Zadnji čas je, da hišni lastniki, ki vedno trdijo, da bodo najemnine znižali takrat, kadar bodo davščine padle, to tudi drži. Nasprotno pa je najemnina v mestnih hišah do skrajnosti znižana, kar dokazuje že sama dolgoletna amortizacija.

Referent Tavčar je nato izjavil, da ne sprejema predlogov Šterka in Podborška, naj se zniža hotelska davščina, ker smatra, da ni dana kompenzacija.

Soglasno sprejet

Župan da proračun na glasovanje, izvzemši točke, v katerih so spreminjavalni, oziroma protipredlogi. Obščinski svet ga sprejme soglasno. Prav tako sprejme soglasno vse predloge dr. Bohinca, znižanje hotelske davščine pa občinski svet odkloni (s 6 glasovi). Turkov predlog se odobri in sprejme Frelihova resolucija. Prav tako se vzame v pretres predlog obč. sv. stolnega župnika dr. Klinarja glede poprave uršulinske cerkve za 77.000 Din, kar se izroči gremiju v pretres.

Proračun mestnih podjetij

Nato poroča za klavnico prof. Jarc. Poudarja, da se je klavnica izredno obnesla. Potrebna bo ureditev živilskega tržišča pri klavnici.

Za elektrarno poroča načelnik obč. sv. Orehek. Konsum električnega toka se je tako povečal, da bo v kratkem treba misliti na priključitev ljubljanske elektrarne na omrežje Kranjskih deželnih elektrarn. Rešeno so vsa vprašanja o kooperaciji, edino še vprašanje cene električnega toka ne. Obč. sv. Frelih vpraša, koliko znašajo najemnine prostorov, ki jih je najela elektrarna v Mahrovi hiši. Ing. Dietrich poroča, da znašajo 184.000 Din in da so najdražje v Ljubljani. Dočim znaša povprečna maksimalna najemnina v Ljubljani 110 Din na kv. m, znaša tu 200 Din na kv. m. Vrh tega bodo potrebne še adaptacije v iznosu 50.000 do 60.000 Din. Skladišča so neprimerna. Načelnik Orehek ugotavlja, da se kljub temu izplača, ker bo ves obrat združen, dasi je postavka za najemnine vnesena v proračun le v višini 72.000 Din. Ostanek se bo kril iz rezervnega fonda.

Obč. sv. Rupnik poroča za plinarno, ki je obhajala 70 letnico in ki izkazuje samo 36.000 Din efektivnega dobička. V nove vode pa je investirala v letošnjem letu 700.000 Din. Namerava se zgraditi nova peč na starem kraju, ker bi se nova plinarna, za katero je svet že kupljen, ne amortizirala. Urediti bo treba še vprašanje, zakaj mestna občina v lastnih podjetjih ne uporablja plina, za kar bo stavljen nujen predlog za postopno vpeplavo plina v občinska podjetja.

Nato poroča obč. sv. Turk za pogrebni zavod, obč. sv. Urbas za zastavljalnico in obč. sv. Rutar za mestno pristavo. Vsi proračuni mestnih podjetij se sprejmejo. Načelnik finančnega oddelka Tavčar poda poročilo o računskem zaključku in poudarja, da so kriti vsi deficiti iz prejšnjih let in da je sedaj občinsko gospodarstvo v redu. Glede letošnjih del omenja, da so se plačevala včasih iz fondov, ki niso bili za to namenjeni, to pa zato, ker za kritje najnujnejših tekočih potreb ni bilo mogoče dobiti denarnih sredstev iz že dovoljenih virov ravno radi gospodarske krize. Te spremembe so vse le prehodnega značaja in se bodo uredile z ureditvijo razmer same po sebi. Računski zaključek je bil soglasno sprejet, nakar je bila seja po 10 zaključena.

Maribor

Ubija ec lastne matere

Vnebovpijoč slučaj, kot jih pozna kronika našega sodišča je malo, se je obravnaval danes pred senatom mariborskega sodišča. Zagovarjal se je 33 letni posestnik Franc Rojko iz Prodnege vrha, kateremu očita obtožnica, da je zakrivil smrt lastne svoje matere. Zločin se je odigral po pripovedovanju obtožnice na sledeč način: Dno 9. oktobra je trgala pokojna Elizabeta Rojko v svojem vinogradu na Prodnege vrhu. Pomagal ji je Kovačič Alojzij, zvečer pa je prišel pomagat prelat š. njen sin, sedaj obtoženi Franc z več delavci. Obtoženi je bil močan vinjen. Okrog 11 zvečer so šli k večerji in Franc Rojko je hotel iti v klet po vino, kar mu je pa mati branila, ker je videla, da ga ima že dovolj. To je sina silno razkačilo, zavpil je »če ne sme piti, tudi delal ne bo« ter je poglal delavce domov. Ko so se delavci odpravljali, je bil obtoženec v kleti, kjer se je med tem nahajala tudi njegova mati. Nenadoma so začeli zunaj stojič zamolkeli udarci iz kleti in presunljiv vzdih »Jezus Marija« in že je stopil osumljeni na trato pred viničarjo ter dejal: »Tega črnega hudiča (misli je svojo mater) moram še danes ubiti, bom šel notri in bom to prokletu babo tako treščil, da se bo vse razletelo; sedaj se je hudič samo potajil.« Med tem je pristopil Alojz Kovačič, ki je pomagal Elizabeti Rojkovi pri trgatvi in obtoženi je napadel tudi njega ter ga vrgel s tako silo ob tla, da si je zlomil ramensko kost. Delavci in obtoženec so nato odšli, v hram pa ni stopil nihče pogledat, kaj je s staro ženo. Viničarka je mislila, da se ga je malo nalezla ter je zaspala. Ko je prišla drugo jutro svojo gospodarico buditi, je našla mrtvo ležati ob mizi na tleh. Surovi sin je vrgel starko s tako silo ob mizo, da si je pri udarcu ob njo prebila lobanjo ter je obležala nezavestna. Preko noči je umrla, ne da bi prišla zopet k zavesti. Raztelesen je dognalo, da je radi počene lobanje nastopil izliv krvi v možgane ter je tudi takojšnja zdravniška pomoč ne bi mogla rešiti. Sina so po tem strašnem činu aretirali, izgovarjali pa se je skušal, češ, da je mati v vinjenosti sama padla ter se udarila. Toda dejstva, predvsem pa poročilo izvedencev, ki so na licu mesta dognali, da bi bilo nemogoče, da bi si starka na ilovnatih tleh prebila lobanjo, so govorila proti obtožencu tako prepričljivo, da je njegova krivda očitna. Obtoženec je bil obsojen na štiri leta in tri mesece robije, petletno izgubo častnih pravic ter 1084 dinarjev odkodnine zasebnemu udeležencu Alojziju Kovačiču.

□ Obmejni promet preko Maribora je v preteklem letu dosegel število 273.560 oseb. Od tega je bilo 91.071 naših državljanov, 111.028 Avstrijcev, 44.625 Čehoslovakov, 13.380 Nemcev in 14.055 podanikov drugih držav.

□ Kap je zadel na Frankopnovi cesti 25 upokojenega upravnika davčnega urada, 78 letnega Antona Rorerja. Prepejali so ga z rešilnim avtomobilom v bolnišnico.

Jesenice

Pogrebni spreved kakršnih je na Jesenicah le malo, se je preteklo nedeljo popoldne vil na jeseniški pokopališče. Zdelo se je, da je ves moški svet spremil na zadnji poti pokojnega delovodjo KID Franca Smrekarja. Tovarniško gasilno društvo, katerega dolgoletni član je bil pokojni, se je udeležilo pogreba polnoštevilno. Igrala je godba Krekovega prosvetnega društva. Pokop je bil že dovršen, ko so zadnji pogrebci še vedno prihajali na pokopališče. V slovo je spregovoril par v srce segajočih besed gosp. Gaser kot prvemu predsedniku in ustanovitelju I. del. konsumnega društva na Savi.

Cerknica

Sankanje. Daleč na okoli sta znana klanec pod župniščem in »Taužlova« dolina. Menda ni nikjer najti toliko sankarjev, kakor baš v teh dveh krajih. Prejšnje nedelje se je sankalo vse mlade in storo, da je bilo veselje gledati to vrvenje. Prošlo nedeljo pa so se spravili sankarji na Kostelinski klanec.

Brezposelnost se pozna tudi pri nas. Poprej ni bilo skoro nobenega odraslega fanta doma, bili so na žagah, v gozdu kot tesači, ali pa na Rakeku kot skladiščni delavci pri raznih lesnih tvrdkah; sedaj pa so skoraj vsi doma, kjer pričakujejo boljših časov.

Kriza ni prizanesla tudi našim žagam. Prejšnje čase so bile vedno založene z lesom sedaj pa samevajo in le sem in tja obratuje kakšna, da zreže tistih par hlodov, katere pripeljejo domačini za domačo uporabo.

Igrali bomo. Naši vrli igralci vadijo igro petdejanko z imenom »Kapelica na Šmarni gorici. Igra je krasna in bo, kakor sodimo po razdelitvi vlog, lepo izpadla.

Radio-predavanja. Vsak četrtke se vrši v šoli (v kaplaniji) kmetijsko-radio predavanje, ki bo v četrtke, 14. jan., bo nosilo naslov »Mlekarstvo«. Kmetovalci, udeležujejo se polnoštevilno teh kmetijskih-radio predavanj, ki so edinele v vašo korist.

Hotelderšica

Dramatični odsek »Prosv. društva« v Hotelderšici je pokazal v dobi težke krize vzgledno gesto ter vpriporil na Silvestrovo dve predstavi in sicer burko »Kje je meja« in veseloigro »Zmaga ljubezni« v prid najbednejšim Hotelske občine. Radi slabega vremena je bil gnoten uspeh slab, zato se predstavi ponovita na praznik sv. Antona, v nedeljo, 17. januarja. Naprošamo vse socialno misleče, da na ta dan napolnijo dvorano Prosv. doma in s tem pokažejo čut človekoljubnosti napram revežem, ki so v trdi zimi za najmanjši kosček kruha hvaležni in katerega bo Bog tisočkrat povrnil tistemu, ki siromaku da. Na svidenje, Bog živi!

Ljubljansko gledališče

DRAMA

Začetek ob 20

Sreda, 13. jan.: »REVENA KOT CERKVENA MIŠ«.

Premijera. Red D.

Četrtek, 14. jan.: Zaprt.

Petek, 15. jan.: »ZAPRAVLJIVEC«. Red E.

Sobota, 16. jan. ob 15: »VEST«. Dijaška predstava po izredno znižanih cenah. Izven.

OPERA

Začetek ob 20

Sreda, 13. jan.: »SNEGUROČKA«. Red A.

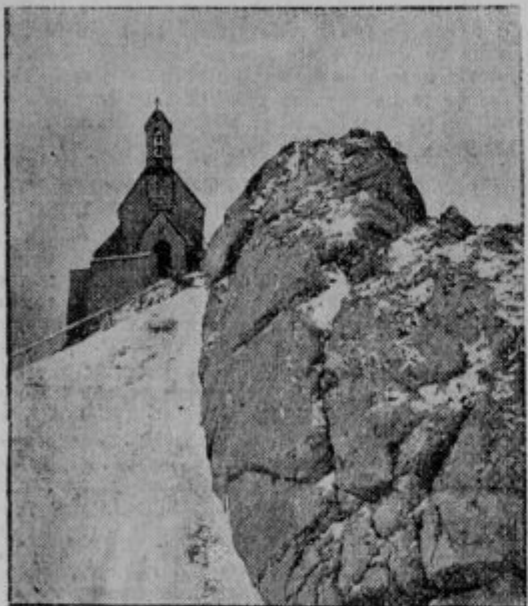
Četrtek, 14. jan.: Zaprt.

ZAGONETNA INDIJA

Kaste - Verska nasprotja - Zanimivosti iz Gandijevega življenja

Gandija so nedavno Angleži zopet zaprli in gibanje za svobodo indskega naroda poskušajo zatreti z brutalno silo. Gandi, ki je radi svojega odhoda v London izgubil precej na simpatijah, je danes zopet oboževan od ljudstva.

Bapu — oče je priimek, ki ga je Gandi nadela njegova najbližja okolica. Rabin dr. Tagore ga je leta 1922 krstil za »Mahatmo« — Veliko dušo po svetlem, ljubezni polnem nadnaravnem bitju v zgodovinskem epu Upanišadah. Gandijeva domovina, velika Indija s 300 milijoni revnega, nadarjenega in globoko nesrečnega prebivalstva (to pomeni šesti del prebivalstva zemeljske oble) je za nas velika uganka, nepoznan svet. Uradna britska »Sinja knjiga« sira Johna Symona šteje v Indiji 600 držav z 222 jeziki, med katerimi

Najvišje ležeča cerkev v Nemčiji je sezidana na 1840 metrov visokem hribu Wendelstein na zgorjem Bavarskem.

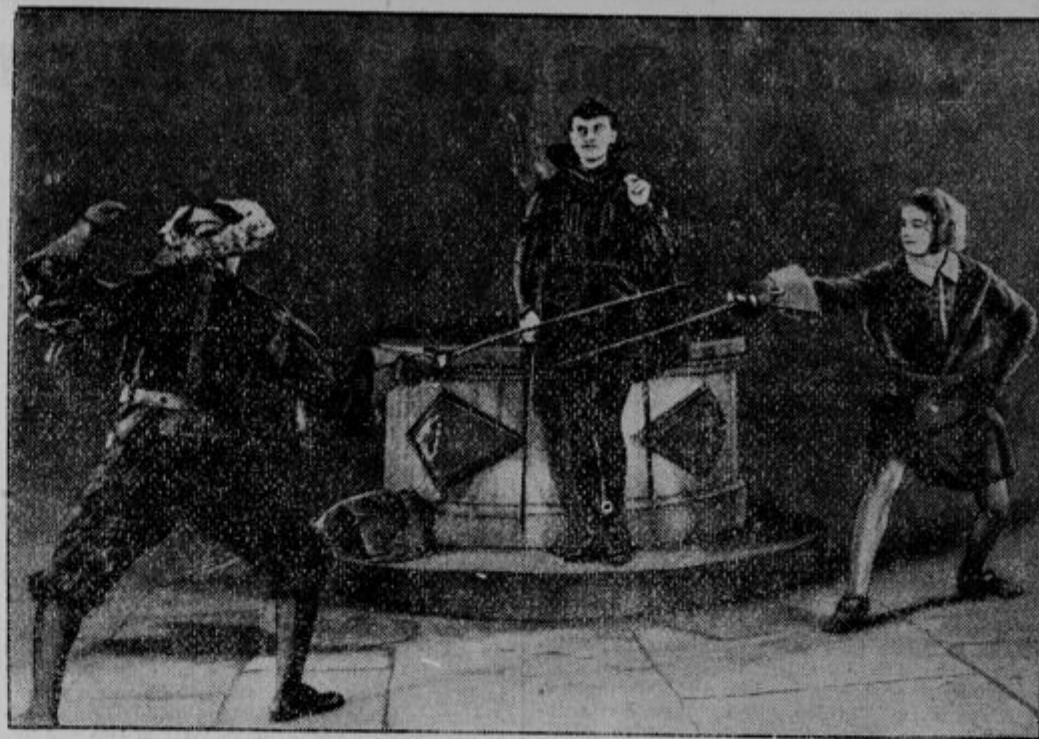
je nad 30 »glavni« z veliko književnostjo in »mednarodnim« pomenom. Število kast, dednih, strogo ločenih razredov, znaša 2300. Med njimi so žeparji, ognjarji, pogrebni naricalei, rodošlovci itd. Vse to bi bilo umljivo, a noben raziskovalec na pr. ne ve vzrokov ogroženega sovraštva kast »levec« in »desne roke« v južni Indiji ali vsaj izvora teh označb. Posamezni mogočni knezi so člani nižjih kast. Barodski maharadža je na pr. samo »sudrac«, torej potomec »krošnjarjev in trgovcev... Nesrečni »parijci, ki tvorijo do 14 odstotkov domačega prebivalstva, so kot zavrnjeni izven kast, ne smejo stanovati po mestih, da ne bi oskrumili boljše sloje, nosijo samo po mrličih zavrženo obleko, kuhajo v potolčenih loncih, ki jih porabijo po smetiščih, se poslužujejo samo »nižjih živali«, oslov in psov. Gandi, član ene izmed srednjih kast, je zelo tvegati lasten ugled, ko je nastopil v ulogi zaščitnika »nečistih« in celo pohčeril »nečiste« dekletce...

Ista zmešnjava vlada v verstvu. Indija je domovina slikovitega poetičnega deizma, ki je zanimal vodilne evropske filozofe. Krava je sveta žival za prebivalca bengalskega pragozda, ki z gorjačo v roki tvega lastno življenje, da bi jo ubranil pred tigrom. Gandi, ki odklanja evropsko kulturo, tudi veruje v »vzvišeno poslanstvo« krave, jo globoko spoštuje in piše, da se mora vršiti v »znamenju krave« ves nacionalni boj: »nasilnost bi ponižala globok pomen krave«. Šestdeset milijonov muslimanov, ki živijo poleg 163 milijonov Indcev, iz dna srca sovražijo to verstvo kot grdo malikovalstvo in pomenijo veliko nacionalno nevarnost. Muslimanski voditelj Muhamed Ali (umrl med zadnjo londonsko konferenco), je vse življenje deloval za panislamizem, obnovitev kalifata, srdito napadal palestinske Žide in je bil istočasno MacDonaldov »dobri stari prijatelj«. Glasilo delavske stranke »Daily Herald« je bilo ustanovljeno z Mohamedovim denarjem in lani je objavilo njegovo sliko, ko je došel v London. Gandi kljub osebni požrtvovalnosti ni mogel »nečistim« obljubiti zahtevano enakopravnost. Priznal je, da bi povzročili predsodki v tem primeru medsebojno klanje, dasi je nekoč želel »pri poznejšem vtečenju priti na svet kot parija«. Zato so ostali »zavrnenci« slej ko prej pristaši britske nadvlade. Tudi muslimanski tisk je Gandiju več-

krat svečano stavljal načelna vprašanja: ali bi šel obedovati pri isti mizi z muslimanom? Ali bi dal svojo hčer muslimanu za ženo? Gandi v zavesti, da bi sicer izgubil pretežno večino pristašev, je odgovarjal vedno samo: »Zakaj pa ne bi obedovala tudi pri dveh mizah? Zakaj bi bili mešani zakoni posebno srečni?« Zedinjena mogočna Indija seveda leži daleč onstran te azijske zvite politike, ki Gandiju ni obrodila nobenih uspehov pri londonski okrogli mizi.

Boj za politično neodvisnost je pri Gandiju neločljiv od boja zoper grešnost. Njegova požrtvovalna nesebičnost je svetovno znana. Kot Indec ni nikoli jedel govedine. Leta 1904 se je pričel zanimati za Tolstojev nauke (dopisoval je z njim do njegove smrti), odklonil usluge perice in brivca ter se od tedaj hrani s samim sadjem (predvsem z limonami) in kozjim mlekom. (Koža se ne šteje med svete živali.) Odrkel se je v soglasju s soprogo zakonskemu življenju. Med boleznijo v jetnišnici je ogorčeno odklanjal jajca, dasi mu je prsegal zdravnik, da niso opojena. Ko je v smrtni nevarnosti pristal na operacijo slepiča, je s tem zelo ogorčil svoje pristaše. Pozneje je priznal sam, da »je bil slabič«: bolje bi bilo pobegniti iz ječe v hribe ter v duševnem zanosu premagati šibko telo. Gandijev življenjski cilj je »skriti se v nič in Stvarniku pogledati v oči«. To je »Mokša«, najvišja stopnja za brahmanse puščavnike. Stotine milijonov Indcev smatrajo Gandija za novo vtečenjo Višnuja, najvišjega božanstva, ki je ponovno prihajalo na zemljo v obliki leva ali želve, junaka ali pritičkavca. Buddhe ali Krišnuja. Ljudstvo pripoveduje, da ozdravlja Gandi bolnike in oživlja mrtve. Gandi je sam večkrat protestiral v dnevnem tisku zoper prodajo njegovih slik v podobi Višnuja. Vroče je prosil svoje častilce, da bi vzeli na znanje, da on ni bog Krišnu, temveč navaden človek.

Gandijev svetovni nazor se je oblikoval v težkem življenjskem boju. Rodil se je leta 1869 v uradniški družini (njegov oče je celo imel ministrski naslov v mali Porbandarski kneževini) in se po stari šegi oženil z 12 leti. Z 18 leti so ga starši poslali v Anglijo na univerzo, odkoder se je povrnil domov kot odvetnik. Ni se brigal za politiko, čital je le evangelijske, Ruskina in Tolstega. Zaslужil je dokaj dobro, dasi je zagovarjal samo »nedvomno pravične zahteve«. Leta 1893 je odšel kot pravni zastopnik velike indske izvozne trdke v Južno Afriko. Beli Buri so ga pretepli in vrgli z vlaka, kamor je odšel s parnika. Prav tako so ga napadli iz hotela, kjer je iskal prenočišče. Tako je zvedel Gandi o pasji usodi 150 tisočev svojih indskih rojakov, ki veljajo z zamoreci vred v Južni Afriki za delovno živino ter so navezani na posebna prenočišča po predmestjih in na živinske vagone na železnih cest. Gandi je pustil advokaturu in službo, ustanovil poljedelsko kolonijo v duhu Tolstojevih načel ter pričel izdajati tedenik »Indian Opinion«, kjer je zahteval človeške pravice za svoje rojake. Oblikoval je v teh letih svoj nauk o »moči v resnici« (Satia-graha) in, kakor rečeno, zahteval od indskih kulijev predvsem naveden prepoved. Večkrat je bil trpinčen in zaprt, a po daljšem boju je vendar dosegel ukinjenje najbolj žaljivih odredb. To se je zgodilo radi stalnih nemirov med indskimi delavci in angleških vplivov. Londonski tisk je ponekod branil Gandija, ker je rad ugotovil krivico onih Burov, ki jih je moralno podpirala vsa Evropa v letih vojne za neodvisnost Južne Afrike. Gandi se je povrnil po dvajsetletnem bivanju v Afriki nazaj v Indijo v prepričanju, da so zmagali predvsem njegovi nauki. Ista načela so oblikovala njegov nadaljnji boj za »Svaradž« (samoupravno Indijo). Samo svetovna vojna je začasno predrugačila to delovanje. Anglija je pogrešala v boju z Nemci veliko narodno vojsko in Lloyd George je objavil poziv na Indce. Gandi je zastavil ves svoj vpliv pri naboru novincev. Indija je poslala na Francosko 985.000 vojakov, dočim je delalo 400.000 oseb v zaledju. Vse to se je zgodilo v prepričanju, da bo prišla po zmagi nad nemškim militarizmom doba enakopravnosti za vse narode. A obljube so ostale le po Versalskem miru na papirju in Gandi se je povrnil k »mirnemu boju«, Satia-grahi. Njegovi pristaši pridno sučejo preslice in nosijo samo domače indsko sukno ter odklanjajo angleško blago. Kršijo solni monopol in ne marajo pošiljati otroke v angleške šole. Gandi, ki je stalno potoval po velškanski Indiji, je

Znano Goethejevo dramo »Faust« so priredili za film, ki je doživel v Nemčiji kolosalen uspeh. Scena dvoboja med Faustom in Valentinom pred hišo zapeljane Grete. Film je prirejen tako, da ima vzgojno tendenco, da pokaže borbo med dobrim in zlim in zmago molitve in pobožnosti nad zmotami in zapeljivostmi. Film bodo predvajali v vseh nemških šolskih zavodih ob priliki proslave 100 letnice Goethejeve smrti.

vneto dopovedoval rojakom, da so Angleži še vedno »bratje v zmoti« in priporočal samo »neudeležbo pri nasilnostih«. A kakor poprej v Afriki, so obrodili tudi zdaj njegovi pozivi vedno več požigov in političnih umorov. Gandi je iskreno obžaloval, da »se premalo zanima ljudstvo za miroven značaj Satia-grahe« in obsojal izgrede. A to ni spremenilo dejanskega položaja. Zdaj je Gandi zopet v ječi, ker »je širil med indskim ljudstvom sovraštvo in zaničevanje napram zakoniti vladi Njegovega Velikanstva«.

Ta zaključek ni nikogar presenetil. Gandi kot osebnost, živ okostnjak (londonski listi so poročali, da tehtal 45 kg), žrtev svoje askeze, vzbuja splošno sočutje. Težišče njegovega delovanja je v molitvi. En dan na teden ne zavzije nobene hrane in se postji v vseh odločilnih trenutkih. Tako je imel lani strogi 21-dnevni post v upanju, da bo to pomagalo

spraviti med Indci in muslimani. Takoj je pripravljen ljudstvu zopet priporočiti nakup manchesterskega blaga, »če nam bodo Angleži prijatelji, in bomo mi dobili obljubljeno politično samostojnost«. Zahteva od svojih pristašev, da se ne lažejo, ne kregajo, ne kadijo in da se ne hranijo s sladkarijami. Neki mladenič iz množice je vprašal ob isti priliki, kaj je s čajem? »Jaz ga ne pijem,« se je nasmejal Gandi, »a vi ga lahko pijete, če ste preveč vajeni...« Toda Gandi nikakor ni ustvarjen za vlogo političnega voditelja, ki ga je doletela v posebnih indskih razmerah. Njegova priljubljenost je dokaj nazadovala od leta 1921, ko mu je bil izročil indski kongres najvišjo oblast. Tolstojevim naukom sorodna Satia-graha se ni obnesla kot politično bojno sredstvo. Zaključek Gandijevega delovanja je velika osebna tragedija.

Degradacija vojuna. Kakor smo že v našem listu poročali, je bil neki romunski majer obsojen na dolgoletno ječo, ker je izdajal razne tajnosti agentom bolševikov. Takoj po obsodbi so ga degradirali in slika predstavlja izvršitev degradacije.

Čudežna rešitev rudarjev

Pred dnevi smo poročali o strašni nesreči v nemškem rudniku pri Beuthenu. Zasulo je 14 rudarjev. Ker se je rov neprestano zasipaval, so morali opustiti reševalna dela, ko je bilo moštvo reševalnega oddelka samo v smrtni nevarnosti. Po petdnevem presledku, ko je zasipavanje prenehalo, so zopet pričeli z odkopavanjem zasutega rova. Pri tem so prišli najprej do štirih rudarjev, ki so bili še živi, pozneje so našli še tri, torej skupaj sedem rudarjev. Bili so popolnoma izčrpani in je pravi čudež, da so ostali v globokem rovu brez jedi in vode živi še po tolikih dneh, ko so bili že vsi prepričani, da so mrtvi.

Ali so znamke zdravju nevarne

Pred nekaj leti so dvignili ameriški zdravstveniki velik krik proti znamki, češ, da je nevarna raznašalka kužnih bacilov. Nato je raziskal nevarnost znamke pruski higienik prof. F. W. Bach in prišel do zaključka, da ta nevarnost nikakor ni tako velika. Posebno, ako kupimo znamko tako rekoč iz prve roke, to je na pošti, ni zelo verjetno, da bi bila bolj nesnažna nego mnogi drugi predmeti, s katerimi imamo opraviti. Na vsak način pa bi bilo želeto, da bi bili povsodi, kjer se prodajajo znamke, občinstvu na razpolago ovlaščilci za znamke (mokra goba). Ob sebi se razume, da nihče ne bo z jezikom ovlažil že rabljenih znamk. Filatelisti čistijo in osvežujejo znamke v bencinu in marsikdo misli, da je s tem znamko tudi razkužil. To je pa zmotno. Razni bacili ostanejo živi v bencinu po več ur in celo po več dni.

Učitelj: »Kje leži Pilzen?«
Gostilničarjev sin: »V naši kleti!«

Profesor se ženi.

Učeni mož piše svojemu bodočemu tastu:
»Moje imenovanje za kustosa v muzeju za zgodovinske starine je gotovo najlepše priporočilo, da mi zaupate vašo hčerko.«

Komisija Zveze narodov, ki bo »preiskovala« vzroke vojne v Mandžuriji. Člani so: zgoraj Nemec guvernir dr. Schnee, Francoz general Claudel; v sredini Anglež Lord Lytton; spodaj Američan Coy in Italijan Aldorandi.

Procesija japonskih žrecov po glavnih ulicah Tokija v svrhu propagande za »sveto vojno« proti Kitajcem in zbirajo darove za vojake na bojišču.

France Veber:

GLAS IN TELO

(Dalje.)

Kaj pa človeški glas?

Preznanost dejstvo je, da se človek tudi in že po svojem glasu kaj močno razlikuje od ostalega živega stvarstva. Tu niti ni treba misliti na svojstveno človeško govorico; tudi ko slišimo le posamezne glasove, bomo v večini slučajev kaj lahko presodili, ali gre recimo za človeške glasove in ne za živalske. Seveda gre ta pomembnost človeškega glasu še mnogo dalje. Človek se po svojem glasu ne razlikuje samo od živali, enako značilne glasovne razlike nahajamo tudi med človekom in človekom. Glas otroka je drugačen nego glas mladeniča ali starca, glas ženske drugačen nego glas moškega; vsaj ponavadi je temu tako. Ali nima tolkkrat na pr. tudi debelbar drugačnega glasu nego človek, ki je suh kakor raglja? Ali nima nadalje človek drugačnega glasu, ko je na pr. v domačem krogu, in zopet drugačnega, ko je v tuji družbi, ali ne zvane njegove besede drugače, ko ima v mislih zasebne zadeve, in zopet drugače, ko nastopa recimo kot uradni oseba? Zakaj nam nadalje globoki bas tolkkrat vzbuja sliko trebušastega debelbarja, visoki tenor pa sliko okretno-vitkega mladeniča, in zakaj nam nasprotno visoki sopran vzbuja utis manjše ter debelejši postavljene, globoki alt pa večje in vitkejši? V premenljivih slučajih se že v samem glasu odraža tudi vse to, kar nazivamo tako ali drugače razpoloženje in morda celo značaj človeka, da, višjih oboj z lahkoto uganemo, ali je kdo, čigar besede so tako in tako zvane, govoril resnico ali pa se je lagal. Naj navedem še poseben primer, ki mi je dal tudi prvo pobudo, da sem otvoril v našem radiju vrsto sem spadajočih posebnih poskusov. Mislil namreč na vse tiste poslušalce naše oddaje postavljene, ki so si izkušali in si še izkušajo že na podlagi samega glasu ustvariti neko celotno sliko osebe, ki nastopa pred mikrofonom, dasi so jim te osebe v ostalem povsem neznane. Takih slučajev je bilo mnogo ter jih še je mnogo in moji poskusi bodo ačeno takih slučajev skoro gotovo še znatno povečali. Tudi ne gre tu prvenstveno za to, ali je slika, ki si jo je kdo o komer koli po tej poti ustvaril, tudi vesokoli pravilna; brez dvoma bo ta slika v mnogih ozihrh napačna. (Na pr. moja radijska predavanja eo pri nekaterih poslušalcih vzbudila sliko moža, ki ga krasj velika brada!) Toda kdo bi mogel sploh misliti na to, da bi si samo na podlagi glasu ustvarjal kakršnokoli sliko o bližnjem, ako bi človeški glas v resnici ne imel nobene zveze z ostalimi telesnimi in duševnimi posebnostmi človeka vobče in vsakega posameznega človeka posebej? Da, podani primeri iz vsakdanjega življenja celo zahtevajo, da moramo vprav na točki človeškega glasu ostro ločiti med dvema vprašanji: ali ter v kakli zvezi je človeški glas z ostalo vnanjo telesnostjo človeka in ali ter v kakli zvezi je človeški glas z njegovo notranjo duševnostjo. Primer glasu priča, kako razpade vnanja telesnost človeka

v dve polovici: prva polovica obsega vse to, kar je na človeku tipno-vidnega, druga pa to, kar je na njem slišnega ter samo slišnega; prva polovica zadene to na človeku, kar lahko imenujemo njegovo vnanjo telesnost v ožjem pomenu besede, druga pa to, kar hočem nazivati njegovo vnanjo izraznost. Če je vsemu temu tako, tedaj so pa tudi moji sem spadajoči poskusi, ki jih prirejam v našem radiju, z vseh načelnih vidikov zadostno pojasnjeni in utemeljeni.

Vsi se strinjamo v pokazanem načelu, da je določena vnanost človeka v ozki dejanski zvezi z enako določeno njegovo notranostjo. Vsi se nadalje strinjamo v tem, da bi bilo brez te zveze kakršnokoli pravo občevanje človeka s človekom že naprej izključeno. Ta zveza je dostopna tudi znanstvenemu raziskovanju in to z obeh vidikov: z vidika »psihofizičnega« merjenja, ki zadeva prvenstveno elementarne živčne procese, in z vidika navadnega opazovanja, ki zadeva enako prvenstveno take vnanje posebnosti človeka, na katere edine je mogoče vprav tedaj, ko ugotovljamo že v dnevnem življenju tako ali drugačno duševno svojstvo svojega bližnjega. Med take vnanje posebnosti človeka pa spada tudi človeški glas, ki mu gre še lo poseben mesto, da o preznačilno razlikuje od človeške telesnosti v ožjem pomenu besede. Zato pa morajo imeti sem spadajoči poskusi, kolikor zadevajo človeški glas, dvojno smer: najprej morajo določiti zvezo med človeškim glasom in človeško telesnostjo v ožjem pomenu besede in šele nato preiti k določanju vzporedne zveze med človeškim glasom in človeško duševno notranostjo; in sicer je ta red utemeljen v nespornem dejstvu, da je zveza, ki je med človeškim glasom in ostalo človeško telesnostjo, bolj elementarna in prvotna, zveza, ki je med človeškim glasom in človeško duševnostjo, pa bolj kompleksna in drugotna. In ker razpade po mojem trdnem znanstvenem prepričanju tudi človeška duševnost posebej še v animalno (»živalsko«) in duhovno (»osebnostno«) duševnost, pri čemer je zopet prva razvojna podlaga za drugo, se morajo tudi vsi taki poskusi, ki naj zadevajo razmerje človeškega glasu do celotnega ostalega človeškega svojstva, smotreno razvijati po teh zaporednih treh stopnjah: glas in telo — glas in duša (duša mi je izraz za animalno življenje človeka) — glas in duh (duh mi je izraz za duhovno življenje človeka). V tem smislu so tudi moji sedanjji poskusi v našem radiju posvečeni samo vprašanju, kakšno je sem spadajoče razmerje človeškega glasu do ostale človeške telesnosti.

Prihodnjaj pa bom poročal, kakaj sem se bil odločil, da prirejem s prvimi poskusi v tej smeri vprav v radiju, dalje kako se ti poskusi vrše, koliko jih je dosedaj že bilo in kak ter kolik je njihov dosedanj uspeh.

vsak petek ob 20 v istem prostoru. Odborniki se naprošajo za polnoštevilno udeležbo. — Tajnik I. Smučarji Ilirije. Sestanek vseh članov (tekmovalcev) smučarske sekcije SK Ilirije se vrši v četrtak 14. t. m. ob 19 v klubski sobi kavarne Evropa. Važno zaradi udeležbe na prihodnjih tekmah in tečaja za skoke. Prosimo polnoštevilno, SK Ilirija.

Kranj

Cerkvene naprave v preteklem letu. Da smo Kranjčani vneti tudi za čast božjo, nam priča delo v božjih svetiščih. Cerkev v Pungradu, stara gotična stavba je dobila nov, po originalnih načrtih arhitekta g. I. Vurnika napravljen stolp, katerega bistveni znaki so nizka streha ter moderno okrasje to je krožne plastike in okrižje. Zidarsko delo je izvršil stavbenik g. Ivan Bidovec, kleparsko pa g. Stanko Grašič. Ob tej priliki se je tudi cerkev vsa prebelila in popravila. Naprava stolpa in popravilo cerkve je veljalo okrog 110.000 Din. V cerkvi sami se je lanko leto renovirala znamenita Cremer-Schmittova slika. Delo je izvršil konservator g. dr. Stele. — V farni cerkvi so meseca novembra in decembra preuredili vse cerkveno razsvetljavo te namestili novo, modernjšo in bolj intenzivno.

V letu 1931 nove ceste in pota. Poleg razširitve kanalizacijske mreže je za preteklo leto omembe vredna tudi razširitev cestnega omrežja in to predvsem v Koprskem predmestju ob pokopališču. Ko se je pred nekaj leti razparcelirala bivša Likozarjeva pristava, kjer se nahajajo danes že štiri nove lepe hiše, se je občini nudila prilika, da dobi svet za razširitev pokopališke ceste. To razširjenje eega od hiše fotografa g. Rovška do vrta g. Černeta. Pravokotno na pokopališko cesto se ob pričetku njene razširitve odcepi 4 m široka nova cesta, ki pelje mimo lepih vrtov proti vzhodu proti strugi Kokre. Ob robu Kokre se okrene proti severu 2 m široka pot, ki sledi strugi do Černetovega vrta in odtod zopet nazaj na pokopališko cesto. Pot ob Kokri je namenjena predvsem za izprehode nad divjo sotesko reke. Bivša Likozarjeva parcela pa bo dobila med hišami še dve prečni cesti in ko bo vsa parcela zazidana ter zregulirana, bo to eden najlepših predelov mesta.

Brezno ob Dravi

Božičnica za revne šolarje osnovnih šol Brezno in Podvelka. Dne 27. decembra 1931 ob 14 je priredilo pevsko društvo »Velka« v Podvelki božičnico za revno šolsko dečo s sodelovanjem šol v Breznu in Podvelki, koje uspeh je v moralnem in gmoletnem oziru nad vse pričakovanje dobro ippadel. Društveno dvorano pod streho g. Adolfa Gröglja v Podvelki je napolnilo občinstvo do zadnjega kotička. Pevski zbor društva »Velka«, kakor tudi otroci so izvedli vse točke programa v popolno zadovoljnost občinstva. Zlasti je ugajala božična slika »Mir in šubezen«, katero so uprizorili otroci obeh šol. Prireditelj se je zaključila z obdarovanjem otrok, nakar se je vršil nepriljen obiteljski večer. Obdarovanih je bilo 86 otrok obeh šol z obuvanjem in obleko. Povrh je dobil še vsak otrok zavojček jestvin. K temu gmoletnemu uspehu so pripomogli velikodušni dobrotniki domačega kraja, »Družba sv. Cirila in Metoda« vodstvo v Ljubljani s prispevkom 500 Din, okrajno načelstvo Prevalje s podporo 300 Din, konzumno društvo v Breznu z zneskom 300 Din itd. Vsem dobrotnikom bodi izrečena na tem mestu v imenu obdarovanih otrok najiskrenejša zahvala.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE.

Sreda, 13. januarja: Zaprtlo. Četrtek, 14. januarja ob 20: »ZENITEV«. Ab. D. Petek, 15. januarja: Zaprtlo. Sobota, 16. januarja ob 20: »SKORPIJON«. Prem.

Naše dijaštvo

Tovarišice pevke. Drevi, točno ob 19 bo v balkonski dvorani na univerzi redna vaja »skega akad. pevskega zbora. — Udeležite se je polnoštevilno.

Obrtništvo v letu 1931

Ako vzamemo v roke nemške obrtne liste ali njihovo strokovno literaturo, najdemo takoj precizne in točne statistične podatke o vsaki obrtni panogi. Tudi v obrti je statistika brez dvoma glavno sredstvo in argument za doseg gotovih namenov in za izboljšanje položaja.

Naši obrtniki se na žalost ne morejo pohvaliti s kakšno posebno strokovno statistiko, ker se na take stvari polaga premalo važnosti. Vsled tega je zelo težko postreči javnosti s podatki o našem obrtnem gospodarstvu. Približno sliko dobimo vendar, ako pregledamo publikacije obrtnih zbornic in ustanov.

Na podlagi poročila vseh obrtnih zbornic v državi znaša število obrtnih delavnic skupno 221 tisoč 874. Od tega števila odpade na območje belgrajske obrtne zbornice 60.052, sarajevske 44.162, ljubljanske 32.412, novosadske 23.160, zagrebške 23.016, osješke 18.017, vel. bečkereške 13.641, splitske 4967, dubrovniške 1350, podgoriške 800. V tem številu so v območju ljubljanske, sarajevske in novosadske obrtne zbornice vračunani tudi kavararji, avtoklasti in filakerji. Ako vzamemo podatke zadnjega ljudskega štetja, vidimo, da odpade na 100 prebivalcev povprečno 1,6 obrtnih delavnic oziroma na 1 km² 0,9 obrtnih delavnic.

Obrt je najbolj razvita v Sloveniji, ker odpade na 100 prebivalcev 2,8 obrtnih delavnic. Mesto Belgrad ima 5800 obrtnikov, Zagreb 5398, Ljubljana 3100 itd. Število obrtnih delavcev je zelo težko

Stanje Narodne banke

Iz pravkar objavljenega izkaza Narodne banke za 8. januar 1932, ki je torej prvi letošnji izkaz, je razvidno, da je kritje ostalo v glavnem neizpremenjeno, odnosno se je neznatno zvišalo. Zlati zaklad je ostal neizpremenjen popolnoma, dočim so se valute zvišale za 0,14 na 6,5 milj. devizni zaklad pa se je povečal za 0,7 na 332,8 milj. To ni mnogo, če opomislamo, da Narodna banka daje sedaj samo devize za kritje potreb, nastalih po 1. januarju. Devize, ki ne spadajo v podlogo, so narasle za 1,5 na 87,95 milj. Din. Skupno kritje je naraslo za 0,9 na 2097,7 milj. Din.

Značilno pa je, da so po dolgotrajnem stalnem napredovanju prvič padla posojila, skupno za 9,8 milj. Din. Eskont menic se je zmanjšal za 8,2 na 1957,5 milj. Din, lombard za 1,6 na 285,6 milj. Din. To je razumljivo v zvezi s položajem na denarnem trgu, ko so se izpolnile obveznosti za ultimo decembra.

Izredno važna sprememba med aktivji je nastala v višini začasnih predjumov glavne državne blagajne. Ti predjumi, nastali v 1. 1931, so bili do konca leta vrnjeni, v prvem tednu novega leta pa je država izvela še 150 milj. Din.

Zaradi potreb države je obtok bankovcev narastel za 34 na 5206,3 milj. Din. Tudi obveznosti po vidu so se povečale, in sicer zaradi povišanja državnih terjatev za 9,9 na 39,2 milj. Din in žiro računov za 27,2 na 353,4 milj. Din. Nasprotno pa so razni računi padli za 17,2 na 43,7 milj. Din. Obveznosti z rokom, ki so se v zadnjem poročilu v letu 1931 zmanjšale za 70,6 milj. Din, so se v prvem poročilu za 1. 1932 povečale za 83,7 Din na 764,8 milj. Din.

Skupno so znašale obveznosti po vidu in ob tok 5642,6 (plus 53,9) milj. Din. Ker pa je kritje ostalo nespremenjeno, se je odstotek skupnega kritja zmanjšal od 37,51% na 37,17%, samo kritje v zlatu pa od 31,46% na 31,16%.

Glavne postavke izkazov Narodne banke so bile naslednje (v milijonih Din):

	1931	28. 6.	22. 12.	31. 12.	1932	8. 1.
Zlato	1540,4	1758,2	1758,4	1758,4		
Devize	747,2	322,3	332,1	332,8		
Drž. predjum	0,0	95,0	0,0	150,0		
Eskont	1252,4	1911,7	1965,6	1957,5		
Lombard	206,2	254,5	287,2	285,6		
Obtok bank.	4563,8	5047,3	5172,2	5206,2		
Drž. terjatve	104,8	61,8	29,3	39,2		
Žiro	707,8	387,8	326,2	353,4		
Razni računi	198,2	47,1	60,9	43,7		
Obv. z rokom	210,8	751,7	681,1	764,8		

Proračun savske banovine. Doslej je več banovin objavilo svoje proračune za 1932—1933 in pričakovati je, da bo v kratkem objavljen tudi drž. proračun, katerega cenijo poznavalci, da bo znašal 9 milijard Din v primeri s sedanjimi 13,2 milijardami. Včeraj je bil objavljen tudi proračun savske banovine, ki znaša v izdatkih skupno 245 milj. Din, kar pomeni v primeri s prejšnjim proračunom zmanjšanje za 9,1 milj. Din. Od te vsote odpade na sam proračun 141,5 (117,2), na ustanove pa 94,3 (104,6) milj. Din.

Iz zagrebške denarstva. Banka Kreutzer, d. d. v Zagrebu sklicuje za 20. t. m. občni zbor, na katerem bosta izvoljena dva nova upravná svetnika, ki sta nameščena Jug. združene banke. Banka bo povišala svojo delniško glavnicu, ki znaša sedaj 3 milj. Din in bosta nanjo imela odločen vpliv nova upravná svetnika.

Borza

Ljubljana, 12. januarja.

Denar

V današnjem deviznem prometu je kot običajno ostal Curih neizpremenjen. Med ostalimi devizami so bili nižji tečaji Bruslja, Newyorka, Pariza, Praga in Trsta, dočim sta bila Amsterdam in London višja. Promet na naših borzah še ni normalen, ker daje Narodna banka še vedno devize le za zapadle menice in pa za račune po 1. januarju 1932. Za našo devizno situacijo je važno, da nam je Banka za mednarodno obračune v Bazlu odobrila kredit 1 milj. dolarjev v okviru večjega kredita 3 milj. dolarjev, od katerih je dala Banque de France 2 milj. dolarjev. Poleg tega so bili od Banke za mednarodne obračune prolongirani prejšnji krediti.

Ljubljana. Amsterdam 2259,35—2266,19, Bruselj 781,66—784,02, Curih 1097,85—1101,15, London 187,50—195,06, Newyork 5611,30—5628,30, Pariz 226,83—221,49, Praga 166,87—167,37, Trst 281,49 do 287,49.

Zagreb. Amsterdam 2259,35—2266,19, Bruselj 781,66—784,02, London 187,50—195,06, Milan 281,49 do 286,49, Newyork kabel 5633,30—5650,30, ček 5611,30—5628,30, Pariz 220,83—221,49, Praga 166,87 do 167,37, Curih 1097,85—1101,15. — Skupni promet brez kompenzacij 1.045.366 Din.

Belgrad. Amsterdam 2259,35—2266,19, Berlin 1311,50—1338,59, Bruselj 781,66—784,05, Newyork 5611,30—5625,30, Curih 1097,81—1101,15, London 187,50—195,06, Pariz 220,83—221,49, Praga 166,87 do 167,34, Milan 284,49—287,49.

Curih. Belgrad 9,10, Pariz 20,12, London 17,3750, Newyork 513,12, Bruselj 71,22, Milan 25,86, Madrid 43,25, Amsterdam 205,85, Berlin 126,50, Stockholm 97,50, Oslo 94,75, Kopenhagen 96, Sofia 3,71, Praga 15,20, Varšava 57,45, Atene 6,70, Carigrad 2,41, Bukarešta 3,05, Helsinkis 7,50.

Dunaj. Dinar notira (valuta) 12,60.

ugotoviti zaradi tega, ker se nikjer ne vodi tozadevna statistika. Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu in OUZD v Ljubljani vodita samo statistiko o celokupnem številu delavcev v posameznih mezdah razredih in industrijskih skupinah. Ne vodi se pa posebna statistika o tovarniškem in obrtnem delavstvu. Iz teh statistik je samo razvidno, da je število vajecev v letu 1930 padlo za 6000, t. j. od 84.000 v letu 1929 na 78.000. Opaža se dvig obrtnih delavcev v sledečih obrti: stavarstvo, teko, fotografi, avtomehaniki itd. Število obrtnih delavcev pa pada v sledečih vrstah obrti: ključavničarji, zlatarji, puškarji, opančarji in copatarji.

V letu 1928 je bilo v vsej državi 184.156 obrtnih delavnic. Prirast števila obrtnih delavnic do leta 1931 znaša torej 37.718. Radi naraščanja števila prebivalstva je naraščanje obrtnih delavnic vsaj deloma opravičljivo. Mogoče je pa rapidno naraščanje obrtnih delavnic tudi posledica preveč liberalne obrtne zakonodaje, katere je dovoljevala vsakemu, da odpre obrtno delavnico brez ozira na potrebno strokovno izobrazbo. Naši novi obrtni zakon regulira vprašanje strokovne izobrazbe zelo strogo in je tako zelo verjetno, da v bodočih letih kvantitativno obrt ne bo tako napredovala kot dosedaj. Gospodarska kriza tudi govori za to okolnost. Obratno je pa pričakovati izredno velikega kvantitativnega napredovanja naše obrti. V vsakem pogledu je pa želeli, da bi se vodila zelo precizna obrtna statistika.

Vrednostni papirji

Na zagrebški borzi je bila danes tendenca za vojno škodo čvrstejša in so bili tečajji višji, dočim je na belgrajski borzi bila slabšeja. Promet je bil manjši kot včeraj. Dolarski papirji se niso dosti izpremenili v tečaju, bilo pa je nekaj več prometa v Zagrebu v 8% Bleru. Skupno je znašal promet na zagrebški borzi: vojna škoda 400 km., begl. obveznice 25.000, 8% Blerovo posojilo 6000 dol. in 7% Blerovo posojilo 8000 dol. Belgrajska borza je imela prometa: vojna škoda 550 km., agrari 36.000, begl. obv. 290.000, 7% pos. Drž. hip. banke 1000 dol. Nadalje je bila na belgrajski borzi zaključena Narodna banka, ki je bila čvrsta, zaključeno je bilo 23 km.

Ljubljana. 8% Bler. pos. 57 bl., 7% Bler. pos. 47 bl., Stavbna 40 den., Ruše 125 den. Zagreb. Državni papirji: 7% inv. pos. 57 bl., agrari 28—30, vojna škoda ar. 252 bl., kasa 250 do 252 (250,50, 255), 2. 240—246, 8% Bler. pos. ar. 55,50—56,50 (56,50), kasa 55,50—56,50, (55, 56), 7% Bler. pos. ar. 45,50—46, kasa 45,50—46 (45, 45,75, 46, 46,50), 7% pos. DHB 46—51, 6% begl. obv. 36—37 (36).

Belgrad. Narodna banka zak. 5060, 5080, 5100, 7% inv. pos. 60 bl., agrari 28—29 (28, 27), vojna škoda 243—245 (245), begl. obv. zaklj. 37, 36,75, 36,50, 36, 7% Bler. pos. 49 bl., 7% pos. Drž. hip. banke zaklj. 53.

Dunaj. Don. sav. jadr. 94,25, Wiener Bankverein 11,65, Escomptes, 113, Zivno 80, Am.iger Chemische 124, Alpine 124, Trboveljska 30,60.

Žitni trg

Novi Sad. Vse nespremenjeno. Promet: 25 vagonov.

Budimpešta. Tendence: slaba. Promet: omejen. Pšenica: marec 12,45—12,75, zaklj. 12,41—12,43; maj 13,31—13,70, zaklj. 13,26—13,28. — Rž: marec 14,64, zaklj. 14,60—14,64. Koruza: maj 14,65 do 15, zaklj. 14,65—14,68.

Winnipeg (začet. teč.). Pšenica: maj 62,75, julij 63,75.

Chicago (začet. teč.). Pšenica: marec 55,50, maj 57, julij 56,125 sept. 57,50. Koruza: maj 40,50, julij 42. Oves: maj 25,875, Rž: maj 46.

Živina

Mariborski živalski sejem, 12. januarja. Na sejem je bilo prigranjen 12 konjev, 11 bikov, 71 volov, 261 krav in 9 telet, skupaj 364 glav. Povprečne cene so bile sledeče: Debeli volji za 1 kg žive teže: 4—4,50 Din, poldebili volji 3—3,50 Din, plemenski volji 2,50—3,75 Din; bikli za klanje 2,50 do 3,50 Din, klanje krave debele 2,50—4 Din, plemenske krave 2,50—3 Din, krave za klobasarje 1,25—1,75 Din, mozne krave 2,50—3,50 Din, breje krave 2,50—3,50 Din. Mlada živina 2,75—4,50 Din, teleta 5—6 Din. Prodanih je bilo 293 komadov. — Mesne cene so bile sledeče: volovsko I. vrste 10 do 12 Din, II. vrste 7—8 Din; meso od bikov, krav in telic 4—6, telečje meso I. vrste 12—14 Din, II. vrste 8—10 Din, svinjsko meso sveže 10—16 dinarjev.

Dunajski prašičji sejem. (Poročilo tvrdke Edv. Saborsky in Comp., Dunaj.) Pripravljenih je bilo 8992 pršutarjev in 4205 špeharjev. Od teh jih je bilo iz Jugoslavije 254 pršutarjev in 2221 špeharjev. Cene: špeharji: najboljši 1,00, I. 1,52—1,57, II. 1,45—1,52, kmetski prašiči: najboljši 1,65, drugi 1,50—1,57, pršutarji: najboljši 1,65, I. 1,50—1,90. Tendence: pršutarji so se podražili za 2—3 groše. Pršutarji pa so se pocenili za 10 grošov. Prodano je bilo vse blago.

Radio

Programi Radio-Ljubljana:

Sreda, 13. januarja: Opoldan. program od pade. 17,30 Salonski kvintet: — 18,30 Dr. Reya: Morje — 19,00 Dr. Nikola Preobrazženski: Ruščina — 19,30 Literarna ura: Ob 30 letnici Senoe (Fr. Vodnik) — 20,00 Prenos proev. večera iz Delavske zbornice — 21,00 Salonski kvintet — 22,00 Čas, poročila.

Četrtek, 14. januarja: 12,15 Plošče. — 12,5 Dnevne vesti. — 13 Čas, plošče, borza. — 17,30 Plošče. — 18 Ing. Šabec: Mlekarstvo. — 18,20 Drago Ulaša: Gimnastične vaje. — 19 Dr. Anton Bajec: Italijansčina. — 19,30 Dr. Mirko Rupčič: Srbohrvaščina. — 20 Zabavno etivo. — 20,30 Internacionalni jugoslovanski prenos (Belgrad, Ljubljana in Zagreb). — 22 Čas, poročila. — 22,15 Salonski kvintet.

Drugi programi:

Četrtek, 14. januarja. Belgrad: 19,30 Lahka glasba. — 20,30 Evropski koncert jugoslovanskih postaj. — Zagreb: 12,30 Plošče. — 17 Balalajke. — 20,30 Evropski koncert jugoslovanskih postaj. — Budapest: 12,05 Radio-orkester. — 19 Jazz. — 22,40 Ciganska glasba. — Dunaj: 19,25 Poljudni koncert. — 21,10 Haydnov godalni kvartet. — Rim: 12,45 Vokalni in instrumentalni koncert. — 21 Simfonični koncert. — Milan: 21 Operni prenos. — Langenberg: 13,05 Operni koncert. — 20 Večerna glasba. — 21 Slušna igra. — 22 Plesna glasba. — Stuttgart: 12,35 Zabavni koncert. — 19,45 Zabavna glasba. — 21 Koncerti, Haydn. — 22,40 Plesna glasba. — Berlin: 19,30 Komična opera, J. Offenbach. — 23,20 Moderna glasba. — Barcelona: 14,20 Popolnanski koncert. — 21,05 Prenos iz opere. — Praga: 19,20 Instrumentalni koncert. — 20,30 Belgrad. Evropski koncert. — Toulouse: 22 Večerni koncert. — Trst: 12,30 Plošče. — 13 Pestra glasba. — 22,15 Pestra glasba.

Sport

Po Goreniskem

Zimska sezona je v polnem razmahu. Toda, aneg, ki je zapadel tudi v bližini Ljubljane je skopnel, radi tega so naši prijatelji zimskega sporta zopet navezani le na Gorenjsko, kar je pravzaprav v redu, nekaj moramo pa le grajati. To so cene, ki jih zahtevajo gostilničarji po raznih krajih Gorenjske. Iz Švice smo prejeli prospekt tamkajšnje Zveze hotelirjev. Vsem prijateljem zimskega sporta javljajo, da so cene penzionu nižje na 9 oziroma 7 švicarskih frankov! To v hotelih v Darosu, St. Moritzu itd. Torej v hotelih v visokih alpah in v katerih imajo gostje ves komfort na razpolago! Komfort kakršnega na Gorenjskem ne more nuditi noben hotel. Pritožbo o visokih cenah po Gorenjskem je bilo zadnje dni dosti. In vendar ne bi smele biti gostilniške cene po Gorenjskem dosti večje kot so v Ljubljani. Za razvoj tujeskega prometa so važne tudi cene in te so po Gorenjskem skoro povsod predrane. Penzion za 60 Din, celo dražji, so za naše razmere predragi. Zatorej s cenami dol!

Zima na Pohorju

Med letom smo morali večkrat zapisati, da bodo Ljubljano v sportnem oziru »mariborec« kmalu prehiteli. Te konstatacije so veljale vedno le za nogomet. Toda Mariborec so tiči tudi na dil

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par ali prostor drobne vrstice 150 Din. Najmanjši znesek 5 Din. Oglasi nad 9 vrstic se računajo višje. Za oglaševanje strogo trgovskega in reklamnega značaja vsaka vrstica 2 Din.

Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za št. 2 Din. Vse oglaševanje treba plačati pri naročilu. Na pismena vprašanja odgovorjamo le, če je priložena znamka. Ček račun Ljubljana 10349.

Službe iščejo

Beseda samo 50 par

Pošten fant
zdrav in krepak — išče kakršnekoli zaposlitve v skladišču, obrti ali trgovini. Je nekadašnji, trezen, pošten in vojašine prost. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 408.

Službodobne

Beseda samo 50 par

Vajenec
za manufakturno trgovino se takoj sprejme. »Commerce«, Tavčarjeva ul. 2/1

Trgovski vajenec
s prim. šolsko izobrazbo se sprejme za 3-letno učno dobo. Hrana v hiši. A. Sušnik, železnica, Ljubljana, Zaloška cesta.

Tesarski delovodja
vešč vseh tesarskih del, s prakso in dobri izpisi, se takoj odda. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Zanesljiv, zmožen in pošten« št. 392.

Zaluzek

Beseda samo 50 par

Zastopniki
krajevni, za celo Slovenijo kakor tudi za Ljubljano se iščejo za posmrtninsko zavarovanje. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Pomoč« št. 386.

Dijaki

Beseda samo 50 par

Dijak
iz boljših hiš se sprejme na hrano in stanovanje. Strog nadzor in nemška konverzacija. Naslov pove uprava »Sl.« pod št. 380.

Predtiskana ročna dela za vse!

Stenski prti 7 Din, stenski prti, rdeči ali modro obrobljeni, 10 Din, prtički od 1 Din naprej, blazine, milje etc. — Novi vzorci, čist tisk, dobro blago.

Matek & Mikeš, Ljubljana

poleg hotela Štrukelj.

Vezenje zaves, perila, monogramov etc. Entlanje, ašuriranje. — »Breda« žepni robci komad 2 Din.

Pouk

Beseda samo 50 par

Čamernikova šolerska šola
Ljubljana, Dunajska c. 36 (Jugo-avto). Prva oblast. koncesionirana. Prospekt št. 16 zastoji. Pišite ponj!

Stanovanja

Beseda samo 50 par

Mesečne sobe
oddaja hotel Tivoli. Cena 260 do 360 Din s postrežbo.

Stanovanje
soba, kuhinja in pritlikline, se odda. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 390.

Stanovanje
dve parketirani sobi, kuhinja, kabinet in pritlikline, se takoj odda. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 403.

Enosobno stanovanje
suho in čisto, s pritliklinami, se takoj odda. Vodmat, Sušteršičeva ulica 5.

Soba in kuhinjo
oddam. — Idrijska ulica 3.

Prazna soba
z železno pečico išče gospodična za takoj. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Prazna soba«.

Soba
se takoj odda boljšemu gospodu. Florjanska ulica št. 31/1.

Sobico

z gasperčkom se odda s 1. februarjem mirni samski osebi v šentpeterskem okraju. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 375.

Čitajte in širite
»Slovenca«!

Vnajem

Beseda samo 50 par

Gostilna
na dobrem in prometnem kraju se vzame v najem. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Gostilna« št. 327.

Veliki prostori
220 m², svetli, električna razsvetljava vhod s ceste, v centru, se oddajo, ev. tudi polovica. — Naslov v upravi »Sl.« pod št. 410.

Posestva

Beseda samo 50 par

Prodaj
lepo urejen trgovski lokal na prometnem kraju, z ostalim gospodarskim poslojem, zraven njive, travnik in vinograd. Reflektanti naj se zgledajo pismeno ali osebno pri lastniku. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 346.

Več parcel
po 600 do 800 m² bo naprodaj v Mostah, Zaloška cesta. — Naprodaj pa tudi celo posestvo s hišo. — Franja Snoj, Prešernova ulica, Ljubljana.

Lepo hišo

6-stanovanjsko v Ljubljani, 5 minut od tramvaja, prodaj z vsemi pritliklinami za 240.000 Din. Hipoteke 90.000 Din. — Mesečni donos 3000 Din; in eno tristanovanjsko hišo za 175.000 Din, hipoteke 100.000 Din, mesečni donos 2000 Din. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Solidna cena« št. 412.

Lepo posestvo
arondirano, v bližini Borovnice, se radi družinskih razmerij prodaj. Ponudbe pod »Ugodno« št. 373 na upravo »Slov.«

Stavbna parcela
1200 m², v Štepanji vasi, Kodeljevo, naprodaj po dogovoru. Poizve se: Štepanja vas 13.

Razno

Beseda samo 50 par

Zavarovanja
pri mariborski zavarovalnici sprejme zastopnik za Ljubljano in okolico: A. Zupanc, Beethonova ul. 13/IV. Zahtevajte potnika

Čitajte in širite
»Slovenca«!

Glasba

Beseda samo 50 par

Harmonij
dobro ohranjen, se kupi. — Ponudbe poslati na naslov Ciril Venišnik, Skale, Velenje.

Klavirji
Tovarna in založba klavirjev, prvovrstnih instrumentov različnih vrst, kakor tudi lastnih izdelkov. Poseben oddelek za popravila. Uglasevanje in popravila za konservatorij, glasbeno matico in druge institucije izdelava moja trdka. Gre na delo. Točna postrežba in zmerne cene — tudi na obroke. Izdelovalec klavirjev R. Warbinek, Ljubljana, Gregorčičeva ul. 5, Rimska cesta 2.

Prodaj
Beseda samo 50 par

Naprodaj avto Opel
4 PS, v dobrem stanu, za 9000 Din pri Henriku Šmuk, Sevnica.

Fizol za kuho

v veliki izbiri od 2 Din naprej v trgovini Sever & Komp., Ljubljana, Gospodarska cesta 5.

ZAHVALA. Ob nenadomestljivi izgubi naše blagopokojne gospe

Ane dr. Gregorčeve roj. Breitfellner

in par dni za njo umrlega sinčka

Albina

izrekamo najtoplejšo zahvalo vsem, ki so ju spremili na poti k večnemu počitku, darovateljem vencev in cvetja, posebno č. duhovščini in pevskemu zboru Sokolskega društva ter vsem prijateljem in znancem, ki so nam bili v podporo in nas tolažili v teh težkih časih.

Murska Sobota, dne 12. januarja 1932.

ZALUJOČI OSTALI.

Neveste in ženini!

Javorjevo spalnico, črnejšo spalnico, brstovo spalnico in 2 kuhinji, vse novo, masivno in solidno izdelano, prodaj po ugodni ceni Fran Martinec, mizarstvo, Skofljica.

Ia orehova jedrca

kg 16 Din v zavrtkih od 5 kg in la orehe v lupini kg 4.25 Din, vreče od 50 kg razposilja franko naročnik G. Drechsler — Tuzla.

Nova kurnica

za 10 do 15 kokoši, oblana, vse stene nagačene, naprodaj po ugodni ceni. Ogleda in cena se izve med 12. in 14. uro v Ljubljani, Prule 8.

Puhasto perje

čisto, čehano po 48 Din kg druga vrsta po 38 Din kg čisto, belo, gosje po 130 Din kg in čisti puh po 250 Din kg. Razpošiljam po poštne povzetju. L. BROZOVIC — Zagreb, Ilica 82. Kemična čistilnica perja.

Namizna jabolka

prvovrstna, 2—3 Din kg, se dobe pri Jeri Kokalj, Šmarjeta, Rimske toplice.

Lačne tropine

prvovrstne kakovosti, 37-38%, mlete, po 195 Din za 100 kg inkl. vreče, kupite do konca januarja t. l. v tovarni olja Hrovat & Komp., Ljubljana.

Kupimo

Beseda samo 50 par

Solne vreče
vsako množino, kupimo. — Ponudbe z navedbo cene na upravo »Slovenca« pod »Sol« št. 387.

Srečke, delnice, obligacije

kupuje Uprava »Merkur«, Ljubljana — Selenburgova ulica 6. II. nadst.

Srebrne krone

staro zlato in srebro kupuje RAFINERIJA DRAGIH KOVIN — Ljubljana, Ilirska ulica 36, vhod z Vidovdanske ceste pri gostilni Možina.

Obrt

Beseda samo 50 par

Po najugodnejših cenah se priporoča lesna industrija Fran Martinec, mestni tesar, mojster, Ljubljana-Skofljica, za vsa tesarska, krovska, mizarstva in parketna dela. V zalogi ima vsako količino furnirja, desk, merkantilnih in žaganih tramov in dobavlja v vsaki množini in po najnižjih cenah. Zahtevajte ponudbe.

FOTOAPARATE

svetovnih vrst Zeiss-Ikon, Rodenstock, Voigtlander, Welta, Certo itd ima vedno v zalogi

fotoodd. Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani Zahtevajte cenik!

Nogavice

rokavice, robce, perilo, torbice, kravate nizke cene, samo pri PETELINC-u Ljubljana, ob vodi blizu Prešernovega spomenika.

Telefon 2059

Premog suha drva
Pogačnik, Bohorčeva ulica 5

Krušno moko

in vse mlevske izdelke vedno sveže dobite pri A. & M. ZORMAN Ljubljana, Stari trg št. 32.

Modroce

otomane, divane, fotelje in vse tapetne izdelke vam nudijo najceneje

Ignacij Narobe
Ljubljana, Gospodarska cesta št. 16 (pri Levu).

Oves in koruzo
kupite najceneje pri trdk A. VOLK, LJUBLJANA Veletrovinna z žitom. Resljeva cesta 24.

Teichertovi stroji

cenjeni po vsem svetu. Glavno zastopstvo: Gledališka ul. 12, Ljubljana

Zahvala

Ob smrti naše blagopokojne mame, gospe

Antonije Bučar

izrekamo svojo najtoplejšo prisrčno zahvalo: preč. duhovščini iz Kostanjevice in Sv. Križa, g. dr. Ivaniševiću za požrtvovalno zdravniško pomoč tekom dolgotrajne bolezni, vsem onim, ki so jo obiskovali in tolažili, vsem, ki so nam ob težkih urah izrazili svoje sočustvo in položili prekrasne vence na krsto; dalje za udeležbo na zadnji poti g. sreskemu podnačelniku dr. Tomšiču in g. ban. svet. županu Jošku Pfeiferju iz Krškega, g. mestnemu županu Gerloviču in zastopstvu občine Kostanjevice, predstavnikom drž. uradov in osnovne šole, deputacijam Sokola, Rdečega križa, gasilske župe in korporativno zastopanim gasilskim društvom iz Kostanjevice, St. Jerneja, Prekoje in Ostroga pod župnim vodstvom in praporom, unif. mešč. gardi, osobito pa mestni gasilski godbi pod vodstvom g. Rabuse-ja za ganljivo lepe žalne koračnice in gg. pevcev z g. dr. Nikom Severjem na čelu za dušo segajoče žalostinke in končno vsem, ki so jo od blizu in daleč v tako ogromnem številu spremili k večnemu počitku.

Vsem naša iskrena zahvala in Bog plačaj!

Kostanjevica-Kočevje, dne 10. januarja 1932.

Rodbini Lavoslav Bučar in dr. Vilko Maurer.

Dr. Joža Lovrenčič:

Anali izumrlega naroda

Roman iz drugega stoletja pr. Kr.

»Tribuni, v Akvilejo odrinemo in nad Istre. Pojdite in sporočite to vsak svojemu oddelku!«

»Ukazal si!«

Tribuni so sprejeli povelje, dvignili zopet roke in odšli. Naslednji trenutek je slišal Marcus Claudius Marcellus, kako je zaorilo med legionarji v taboru in kako je odmevalo od vseh strani bojevitost navdušenje.

»Kaj sem rekel?«

»Spočiti so. Teško jih boš krotil, konzul, če bi jih moral držati samo v Akvileji, ki je še neznatno gnezdo,« je menil pretor.

»Ne bom jih!« je zatrdil konzul, prevzet od dobre volje, ki mu jo je povečalo navdušenje, s katerim so sprejele legije njegovo sporočilo.

In jih ni.

Ko je odpotoval Marcus Claudius Marcellus, je konzul s tribuni noč in dan delal, in ko je izpopolnil legije in jih z vsem opremlil, je dal znamenje. Viharno vzklikajoč so zastupili mediolanski tabor in v dolgih pohodih, ki so trajali nekaj dni, so prišli lepega jutra pred Akvilejo, kar so oznanjale fanfare.

Akvilejčani so se še pravočasno zbrali ob Dekumanskih vratih, odkoder so gledali v ravan in opazovali bližajočo se konzulovo vojsko, ki ni kazala utrujenosti in je ob zvokih fanfar stopala, da so boba tla pod njenimi koraki in so se dvigali oblaki prahu, kar je bilo videti, kot bi se vlekla ob črno valujoči ki gosta jutranja megla.

»To bi morali videti Istri in Karni in minil bi jih pogum, če jim ga je še kaj ostalo, odkar jih je pome oni dan Quintius!«

»Počakaj, bodo že videli! Konzul pač ne da bi počival v Akvileji, kmalu se jim pokaže!«

»Meniš?«

»Kaj menim, nič ne menim, prepričan sem!«

»Da bi imel le večjo srečo kakor Marcellus, potem bi se nam ne bilo treba bati, kaj bo z našo kolonijo!«

»Marcellus je imel smolo!«

»Smolo, a je bil sam kriv! Saj ni nikdar udaril z vso močjo, kakor bi lahko!«

»Manlius prihaja pravi čas, da ne bo okleval!«

»Jaz tudi mislim, da mu zavre kri, ko izve, kaj se je zgodilo s Kvinkejem.«

»O, videli boste, ne bo dolgo in Akvileja bo tako varna, kakor bi bila kje ob Paduli!«

»Bogovi naj te slišijo in uslišijo!«

»Čas bi bil, drugače nam ne bo obstati!«

»Res je, kdo naj obdeluje zemljo z veseljem, če pa si od jutra do večera, od dne do dne v skrbeh, kdaj se privali sovražnik, ki ti ne bo prizanesel!«

Tako so ugibali, tako so se pogovarjali kolonisti, ko so pričakovali ob Dekumanskih vratih konzula, legionarji pa so s tribuni vred bili tiho vse dotlej, dokler se ni prikazal nekaj sto korakov pred njimi na čelu svojih legij konzul, ponosno in samozavestno jezdeč na konju, kakor bi prihajal sam Mars, odet v rdeči paludamentum, ki je vihal v vetru in je pod njim odseval kovinasti oklep v jutranjem solneu, kakor bi bil ves iz samega suhega zlata.

»Ave, consul! Ave, consul!«

Glasno ga je pozdravljala posadka, glasneje so ga pozdravljali kolonisti, vendar prikriti niso mogli, kar je vse skrbelo: konzul pogreši poveljnika, ki bi ga moral sprejeti. Torej so bili njihovi klici kljub vsemu navdušenju, ki so ga izražali, le nekam zažrtani, iz zadrege in poirlosti kakor hladni. Konzulu vse to ni ušlo. Čutil je ob načinu vzklikanja in vsem vzprejemu, da nekaj ni v redu. Tudi iz obrazov je bral, kar so hoteli glasovi prvi trenutek le zamolčati, in zmrčil se je ob misli, da bi utegnili biti vse to slab pomen, slabo znamenje zanj in njegove legije...

Ko so se zgrnile in razvrstile pred pretorijem konzulove legije in z njim akvilejska posadka, so stopili pred Aula Manlija Vulsona njeni tribuni in najstarejši je javil:

»Konzul, veselo in težko vest, vse obenem, ti moramo javiti ob tvojem prihodu, da si bi drugo radi zamolčali in bi bili srečni, ako bi je ne bilo. Poveljnik Lucius Quintius Flamininus, ki je junaško porazil Karne v njihovem utrjenem taboru na severu ter se vrnil s plenom, je postal nocoj žrtev lepe barbarke, o kateri pravijo ujetniki, da je žena istrskega kralja Epula, ki tabori na Karusadiju nekje. Pred nasipi onstran reke smo našli Kvinkeja obglavljenega in ga dali pravkar prenesti v tabor. Videl ga boš konzul, in prosim te v imenu posadke, ki jo je vodil k zmagi, da se osvetiš za njegovo glavo!«

Aulus Manlius je poslušal in sprejel poročilo, nato je stopil odet v rdeči poveljniški plašč na govorniški oder pred pretorijem in ko si je zaprisegel akvilejsko posadko, je nagovoril legije:

»Vojaki, na meji države smo in veseli sem, da mi je usoda odločila Galijo v upravo, odkoder sem mogel priti v mlado kolonijo, ki nosi ponosno ime po Jupitrovi ptici. Ponosem sem in vesel, da bom mogel to našo skrajno postojanko braniti, ji pomoči, da se razvije v cvetoče mesto, ko se ji ne bo treba bati več barbarov, ki jih bomo, trdno upam, kmalu strahovali! Pretor Marcus Claudius mi je povedal in poročal, kako je tu na meji. Vedel sem, da so težave, ki jih mora spočetka vsaka kolonija premagati, a da je barsarska predrznost tolika in tako objestna, da bi si upala že barbarka — grozno je reči in slišati — obglaviti poveljnika rimske posadke, ne, da je prišlo tako daleč, si nisem mogel misliti! Odveč je tu vsaka beseda, vojaki, da bi vas vnel in podžgal. Prilike sam dovolj glasno govore, kaj pravim govore, vpijejo, kričijo in zahtevajo: bodite pripravljeni na udar!«

Kakor bi udaril ob bron, je končal konzul.